

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

Кафедра фінансів

«ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ»
Завідувач кафедри
професор, д.е.н.
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. завкафедри)

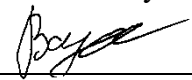
 Рогов Г.К.
«18» червня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

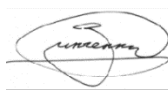
на тему: **«СТАН ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ
ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконав: студент групи 4441

 Брижак В.В.
(підпис)

Керівник роботи:

Доцент кафедри фінансів, к.е.н.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

 Зінченко А.І.
(підпис)

м. Миколаїв – 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

Кафедра фінансів

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

доцент, к.е.н. Пащенко О.В.

(підпис)

« » 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту Брижак Віктору Віталійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Стан та використання оборотних активів підприємства»

Керівник роботи Зінченко Андрій Ігорович, доц., к.е.н.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові)

Затверджені наказом ректора № 285-уч. від «24» березня 2025 року

2. Термін подання роботи 6 червня 2025 р.

3. Вихідні дані по роботі:

Фінансова звітність ТОВ «Нова Пошта» за 2023-2024 роки

Нормативно-законодавча база

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів):

1. Розкрити теоретичні основи дослідження стану та використання оборотних активів підприємства. 2. Провести аналізу стану та ефективності використання оборотних активів підприємства - ТОВ «Нова Пошта». 3. Визначити напрями підвищення ефективності використання оборотних активів досліджуваного підприємства

5. Перелік презентаційних матеріалів:

1. Структура активів підприємства ТОВ «Нова Пошта» у 2023–2024 рр.

2. Структура оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» за 2023-2024 роки
3. Джерела формування оборотних активів ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках (тис.грн.)
4. Показники оборотності оборотних коштів ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках та їх динаміка
5. Показники ефективності використання оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 роках
6. Впорядкування показників за фактичними темпами зростання для ТОВ «Нова Пошта» за 2023-2024 рр.
7. Заходи вдосконалення управління оборотними активами ТОВ «Нова пошта»

7. Дата видачі завдання 12.02.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

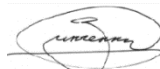
№ з/п	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми	7.02-12.02.25	Виконано
2	Складання змісту та узгодження з керівником	14.02-25.02.25	Виконано
3	Вивчення літературних джерел	14.02.-25.02.25	Виконано
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи	28.02.-12.03.25	Виконано
5	Розробка теоретичного розділу	14.03.-28.03.25	Виконано
6	Розробка аналітичного розділу	6.04.-30.04.25	Виконано
7	Розробка проектного розділу	02.05.-28.05.25	Виконано
8	Розробка спеціального розділу	05.04.-28.05.25	Виконано
9	Розробка вступу, висновків, списку джерел	28.06.-04.06.25	Виконано
10	Розробка презентації та доповіді	02.06-14.06.25	Виконано

Студент

(підпис)

Брижак В.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Зінченко А.І.
(прізвище

та

ініціали)

АНОТАЦІЯ

В кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні основи дослідження стану та використання оборотних активів підприємства: сутність поняття «оборотні активи», їх класифікація, методичні підходи до оцінки стану та використання оборотних активів підприємства. Здійснений аналіз стану формування і використання оборотних активів ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках, його вплив на фінансовий стан підприємства. Надані шляхи підвищення ефективності формування та використання оборотних активів АТ «Нова пошта».

Ключові слова: оборотні активи підприємства, ефективність використання оборотних активів, джерела формування оборотних активів.

ANNOTATION

The qualification paper reveals the theoretical foundations for researching the condition and use of a company's current assets: the essence of the concept of «current assets», their classification, and methodological approaches to assessing the condition and utilization of the company's current assets. An analysis of the formation and use of current assets of LLC «Nova Poshta» in 2023–2024 has been carried out, along with its impact on the company's financial condition. Ways to improve the efficiency of the formation and use of current assets of LLC «Nova Poshta» have been provided.

Key words: current assets of enterprises, effectiveness of the current assets, sources of current assets formation..

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Економічна сутність та класифікація оборотних активів підприємства	7
1.2. Методичні підходи до оцінки стану та використання оборотних активів.....	19
1.3. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення дослідження оборотних активів	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «НОВА ПОШТА»).....	30
2.1. Загальна характеристика підприємства та аналіз складу і структури його оборотних активів.....	30
2.2. Аналіз джерел формування оборотних коштів підприємства	38
2.3. Оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства.....	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	52
3.1. Обґрунтування заходів покращення використання оборотних активів на основні рейтингової моделі	52
3.2. Заходи вдосконалення управління оборотними активами ТОВ «Нова пошта».....	57
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

У сучасних умовах нестабільного економічного середовища, воєнного стану в Україні та високої конкуренції на ринку логістичних послуг питання ефективного управління оборотними активами набуває особливої актуальності. Саме оборотні активи забезпечують безперервність операційного циклу, впливають на платоспроможність підприємства, його гнучкість і здатність адаптуватись до ринкових змін. Для підприємств, що функціонують у сфері логістики, таких як ТОВ «Нова Пошта», раціональне управління цими активами є критично важливим фактором забезпечення стабільного зростання, прибутковості та конкурентоспроможності.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю комплексного аналізу оборотних активів, обґрунтування ефективних підходів до їх оптимізації та застосування сучасних фінансових інструментів управління. Науковий інтерес до цієї проблематики підтверджується численними дослідженнями українських науковців, серед яких варто виділити Андрієць В. С., Аранчій В. І., Бандер О. І., Білик М. Д., Бланк І. О., Боярко І. М., Бровко Л. І., Будаковська Т. С., Буряк Л. Д., Бутинець Ф. Ф., Васишишин С. І., Гринюк Н. А., Гуляєва Н. М., Дейнська О. В., Демидова О. А., Домбровська Н. Р., Іонін Є. Є., Коваленко Л. О., Ковальов В. В., Лігоненко Л. О., Мисака Г. В., Мельничук М. О., Мордань Є. Ю., Нагорна І. В., Насібова О. В., Павловська О. В., Поддєрьогін А. М., Попенко Л. С., Притуляк Н. М., Ремньова Л. М., Сікора І. А., Слав'юк Р. А., Шарманська В. М., Швець В. Г., Школьник І. О., Черенович О. В., Чухно І. С., Цал-Цалко Ю. С. Вони зробили вагомий внесок у розвиток теорії та методології управління оборотними активами та фінансовими ресурсами підприємства.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання оборотних

активів конкретного підприємства на основі теоретичних і практичних аспектів дослідження стану та використання оборотних активів підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

- розкрити економічну сутність та класифікацію оборотних активів;
- дослідити методичні підходи до оцінки та використання оборотних активів підприємства;
- здійснити аналіз стану та використання оборотних активів ТОВ «Нова Пошта»;
- розробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності формування і використання оборотних активів досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес формування і використання оборотних активів в системі фінансово-господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти аналізу формування та використання оборотних активів підприємства.

При написанні кваліфікаційної роботи використані загальнонаукові методи дослідження (аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, узагальнення, абстрагування, графічного подання інформації) та спеціальні методи (горизонтальний і вертикальний фінансовий аналіз, коефіцієнтний метод).

Інформаційну базу дослідження склали фінансова звітність ТОВ «Нова Пошта» за 2022–2024 роки, офіційні нормативно-законодавчі документи, наукові праці українських та зарубіжних науковців в напрямі управління оборотними активами підприємства.

Кваліфікаційна робота викладена на 74 сторінках комп'ютерного тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел у кількості 40 найменувань і 2 додатків. Робота містить 6 рисунків і 14 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація оборотних активів підприємства

В умовах динамічного розвитку ринкової економіки особливого значення набуває питання ефективного управління ресурсами підприємства, зокрема — його оборотними активами. Саме ця категорія активів забезпечує безперервність операційного циклу, дозволяючи підприємству здійснювати господарську діяльність, підтримувати виробництво та реалізацію продукції, а також своєчасно виконувати фінансові зобов'язання. Проте ефективне використання оборотних активів є складним завданням, що потребує глибокого аналізу, обґрунтованого планування та постійного контролю. У зв'язку з цим актуальним є питання дослідження їхньої економічної природи, структури та ролі в загальній системі управління підприємством.

Вивчення оборотних активів дозволяє розкрити механізми формування обігового капіталу, з'ясувати закономірності його оборотності та оцінити вплив на фінансові результати підприємства. Це знання є основою для розробки практичних підходів до підвищення ефективності використання оборотних ресурсів. Зокрема, дослідження дозволяє знайти відповіді на ключові управлінські питання: який обсяг запасів є оптимальним, як забезпечити своєчасне повернення дебіторської заборгованості, якими мають бути грошові резерви для підтримки платоспроможності. Без глибокого розуміння цих аспектів підприємство ризикує зіткнутися з нестачею

оборотних коштів, порушенням фінансової дисципліни та зниженням прибутковості.

Отже, необхідність вивчення оборотних активів обумовлюється як їхньою безпосередньою участю в операційній діяльності, так і впливом на загальну економічну стабільність підприємства. У процесі дослідження ми прагнемо з'ясувати, якими способами можна ефективно управляти цими активами для досягнення стратегічних цілей бізнесу. Це дозволить не лише підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності, а й зміцнити позиції підприємства в конкурентному середовищі. Таким чином, вивчення оборотних активів є не просто теоретичним завданням, а важливим кроком до забезпечення стійкого розвитку будь-якої господарської структури.

Спочатку слід розглянути трактування терміну «оборотні активи» українськими науковцями (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення терміну «оборотні активи» українськими науковцями

Автори	Визначення
1	2
І.О.Бланк, Г. В.Ситник , В. С.Андрієць [1, с. 168]	«Оборотні активи — це сукупність майнових цінностей підприємства, що забезпечують поточну виробничо-комерційну діяльність підприємства та повністю споживаються у процесі одного виробничо-комерційного циклу»
Ф.Ф.Бутинець [2, с. 162]	«Оборотні активи — це сукупність майнових цінностей, що забезпечують здійснення поточної господарської діяльності підприємства та повністю витрачаються в межах одного операційного циклу»
І.С. Чухно [3, с. 64]	«Оборотні активи — це сукупність грошових коштів, які авансуються для формування оборотних виробничих фондів та фондів обігу, що забезпечують безперервний кругообіг капіталу»
К.С.Мелничук, І.В.Нагорна [4, с. 3]	«Оборотні активи — це грошові кошти та їх еквіваленти, які не мають обмежень у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу»

Продовження табл. 1.1

1	2
М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притурен [5, с. 161]	«Оборотні активи — це група мобільних активів виробничого підприємства з періодом використання до одного року, які безпосередньо підтримують операційну діяльність підприємства і завдяки високій ліквідності забезпечують його здатність виконувати поточні фінансові зобов'язання»
В.І.Аранчій В.Д.Чумак Л.Д.Бражник [6, с. 147]	«Оборотні активи — це кошти, авансовані у виробничі оборотні фонди та фонди обігу, що забезпечують безперервність виробничого процесу та здійснення розрахунків»
О.В.Лігоненко Н.М.Гуляєва, Н.А.Гринюк[7, с. 217]	«Оборотні активи — це економічні ресурси підприємства, які перебувають у безперервному кругообігу, протягом одного операційного циклу (або року) змінюють свою матеріальну форму та повністю переносять свою вартість на собівартість виробленої продукції»
В.М.Шелудько С. І.Василишин [8, с. 34]	«Оборотні активи — це активи, що забезпечують безперервність господарського процесу підприємства та обслуговують його діяльність»
Р.А.Слав'юк [9, с.177]	«Оборотні активи — це ресурси підприємства, які, ймовірно, будуть використані або перетворені в грошові кошти протягом одного року з дати складання балансу»
В. О. Коваленко, Л.М. Ремньова [10, с. 72]	«Оборотні активи — це активи, які споживаються в процесі виробництва протягом року або операційного циклу, що може перевищувати 12 місяців через особливості виробництва, і повністю переносять свою вартість на собівартість виготовленої продукції»

Трактування терміну «оборотні активи» українськими вченими має спільне підґрунтя. Проте для більш збалансованого та об'єктивного підходу до вивчення цієї теми доцільно залучати також позиції зарубіжних науковців. Зокрема, Adiman Nurmadі у співавторстві з іншими дослідниками у статті *Measuring and Valuation of Asset: Accounting Theory Perspective* визначає оборотні активи як «ресурси, які підприємство планує реалізувати або використати в межах одного року чи операційного циклу». До них автори

відносять грошові кошти, короткострокові інвестиції, запаси, дебіторську заборгованість, нараховані доходи та інші активи, що швидко конвертуються у грошову форму або використовуються в поточній господарській діяльності [11].

Ще одне поширене визначення належить Kimmel, Weygandt та Kieso, авторам фундаментального англomовного підручника *Accounting Principles*, де оборотні активи подаються як «грошові кошти та інші ресурси, які, як очікується, будуть реалізовані, придбані або використані у звичайному процесі діяльності компанії протягом одного року або операційного циклу» [12].

Окрім наукових визначень, важливо звернути увагу й на офіційні нормативні документи, які регламентують поняття оборотних активів у межах бухгалтерського обліку в Україні. Зокрема, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», затверджене Міністерством фінансів України, дає чітке визначення оборотних активів як «грошових коштів та їх еквівалентів, які не обмежені у використанні, а також інших активів, призначених для реалізації чи використання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [13,14]. Аналогічне визначення міститься у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№ 996-XIV від 16.07.1999), де оборотні активи визначаються як «активи, які очікується реалізувати, продати або спожити в операційному циклі підприємства або протягом 12 місяців з дати балансу» [13,14].

Також, відповідно до статті 139 Господарського кодексу України, оборотні активи визначаються як оборотні засоби: «Оборотними засобами є сировина, паливо, матеріали, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, інше майно виробничого і невиробничого призначення, що віднесено законодавством до оборотних засобів» [15]. Таким чином, законодавча база України підкреслює, що оборотні активи – це найбільш ліквідні ресурси підприємства, безпосередньо пов'язані з поточною

господарською діяльністю. За схожість та розбіжність термінології законодавчих визначень з документально-нормативної бази впливає рисунок що їх розділяє за напрямками між оборотними активами та оборотними засобами [13-15] (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Визначення оборотних активів нормативно-законодавчими документами України [13-15]

Як свідчать наведені визначення, поняття «оборотні активи» вітчизняних науковців і нормативних документах має спільне методологічне підґрунтя. Більшість дослідників акцентують увагу на тому, що оборотні активи являють собою майнові цінності підприємства, призначені для забезпечення безперервності виробничо-господарської діяльності та характеризуються короткостроковим періодом використання [1, 2, 5, 9]. Зокрема, підкреслюється здатність цих активів швидко конвертуватися у грошові кошти або споживатися в межах одного операційного циклу або протягом одного року [3, 7, 10].

Водночас низка авторів виділяє функціональний аспект оборотних активів, підкреслюючи їх роль у кругообігу капіталу підприємства. Згідно з

цим підходом, оборотні активи — це грошові кошти та інші ресурси, які забезпечують безперервність виробничих і фінансових процесів [3, 6, 8].

Для формування більш збалансованого та комплексного уявлення про сутність оборотних активів доцільно враховувати позиції зарубіжних науковців. Так, Adiman Nurmadі та співавтори у згаданій статті трактують оборотні активи як ресурси, які підприємство планує реалізувати або використати в межах одного року чи операційного циклу. До них вони відносять грошові кошти, короткострокові інвестиції, запаси, дебіторську заборгованість, нараховані доходи та інші активи, що швидко конвертуються у грошову форму або використовуються у поточній господарській діяльності [11]. Аналогічне визначення надають Kimmel, Weygandt та Kieso у підручнику *Accounting Principles*, де оборотні активи визначаються як грошові кошти та інші ресурси, які очікується реалізувати, продати або використати у звичайному процесі діяльності протягом одного року або операційного циклу [12].

Незважаючи на значну схожість у підходах, спостерігаються відмінності у деталях визначень, зокрема у визначенні тривалості операційного циклу та у складі оборотних активів. Українські науковці акцентують увагу на забезпеченні безперервності виробничо-комерційної діяльності, у той час як зарубіжні автори більше підкреслюють ліквідність і економічну функцію цих активів [1–12].

Отже, наукові трактування українських і зарубіжних дослідників у поєднанні з нормативними вимогами створюють цілісне уявлення про оборотні активи як категорію, що відображає найбільш ліквідні ресурси підприємства, які безпосередньо пов'язані з поточною господарською діяльністю.

Узагальнюючи опрацьований матеріал, нами сформоване власне бачення сутності терміна «оборотні активи», яке наведене у схемі, створеній на основі узагальнення підходів, представлених у працях цитованих авторів.(рис.1.2).

Рис. 1.2. Сутність оборотних активів підприємства
(створено автором на основі [1-15])

Також доцільно запропонувати таку економічну сутність визначення оборотних активів: це сукупність економічних ресурсів підприємства, що характеризуються високою ліквідністю та призначені для реалізації, споживання або перетворення у грошові кошти протягом операційного циклу або не більше ніж за 12 місяців з дати балансу. Таке визначення поєднує ключові положення як наукових досліджень, так і нормативної бази, що є важливим для забезпечення збалансованого підходу у теорії та практиці бухгалтерського обліку.

Оборотні активи є важливою складовою частиною активів підприємства, що забезпечує безперервність його поточної господарської діяльності. Для підвищення ефективності управління ними доцільно здійснювати їх класифікацію за низкою критеріїв, які враховують як економічну природу, так і функціональне призначення, джерела формування та підходи до планування і управління.

Коректно сформована класифікація оборотних активів забезпечує належну організацію облікового процесу, підвищує прозорість і чіткість у формуванні фінансової звітності, створює базу для аналітичного забезпечення моніторингу діяльності підприємства та, як результат, сприяє прийняттю обґрунтованих і ефективних управлінських рішень.[16].

Класифікація оборотних активів є важливим інструментом управління фінансовими ресурсами підприємства, оскільки дає змогу здійснювати глибокий аналіз структури активів, виявляти джерела їх формування та оцінювати ефективність використання. Спочатку пропоную взяти класифікаційні критерії оборотних активів суб'єкта господарювання, які запропоновані - Г.В.Мисаком та В.М.Шарманською (рис1.3.).

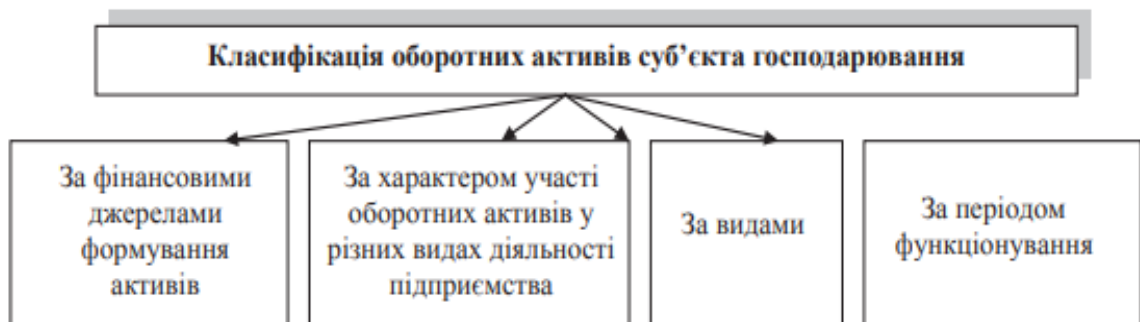

Рис. 1.3. Класифікація оборотних активів суб'єкта господарювання [17]

1. За джерелами фінансування оборотні активи можна поділити на:

а) валові оборотні активи – це сукупність усіх оборотних активів підприємства, які фінансуються як за рахунок власного, так і залученого капіталу та використовуються для забезпечення операційної діяльності.

б) чисті оборотні активи – частина активів, сформована за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань. Їх обсяг визначається за формулою:

$$\text{ЧОА} = \text{ОА} - \text{КЗК}, \quad (1.1)$$

де

ЧОА – чисті оборотні активи, тис. грн;

ОА – балансова вартість оборотних активів, тис. грн;

КЗК – сукупний обсяг короткострокових зобов'язань, тис. грн.

в) власні оборотні активи – це та частина активів, яка повністю сформована за рахунок власних фінансових ресурсів підприємства. У разі відсутності довгострокових зобов'язань величини власних і чистих оборотних активів збігаються [16].

2. За функціональним призначенням у процесі господарської діяльності:

а) оборотні активи виробничої сфери – активи, що беруть участь у виробничому процесі (виробничі запаси, незавершене виробництво);

б) оборотні активи сфери обігу – активи, що забезпечують реалізацію продукції та її постачання (готова продукція, грошові кошти, дебіторська заборгованість) [17].

3. За видами оборотних активів:

а) запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів і незавершеного виробництва – матеріальні ресурси, призначені для виробничого процесу;

б) запаси готової продукції – вартість заведеної продукції, призначеної для реалізації;

в) дебіторська заборгованість – сукупність заборгованостей перед підприємством за реалізовані товари, надані послуги, видані аванси та інші зобов'язання;

г) грошові активи – залишки грошових коштів у національній та іноземній валюті, а також короткострокові фінансові інвестиції;

д) ринкові цінні папери – короткострокові фінансові вкладення, здійснені з метою отримання доходу;

е) інші оборотні активи – активи, які не входять до попередніх категорій, але беруть участь в операційній діяльності підприємства [17].

4. За тривалістю функціонування в операційному циклі:

а) постійна частина оборотних активів – це стабільний обсяг активів, що не змінюється внаслідок сезонних або короткострокових коливань виробництва;

б) змінна частина оборотних активів – частина активів, обсяг якої змінюється відповідно до коливань господарської діяльності, зумовлених змінами у виробництві та реалізації продукції [18].

Доцільно також розглянути класифікацію оборотних активів за методами планування, оскільки ефективне управління ресурсами підприємства неможливе без чітко впорядкованої структури активів. Такий підхід дозволяє враховувати рівень регламентованості використання окремих елементів активів та сприяє оптимізації процесів планування й контролю фінансових потоків. Відповідно до цього критерію, оборотні активи поділяють на дві основні групи:

До нормованих оборотних активів належать елементи оборотних активів, обсяги яких підлягають попередньому економічному обґрунтуванню та встановленню нормативів. Нормування здійснюється з метою забезпечення безперервності виробничого процесу, уникнення надлишків або дефіциту ресурсів, а також підтримання оптимального рівня запасів. До нормованих оборотних активів зазвичай відносять виробничі запаси (сировину, матеріали, паливо), незавершене виробництво, залишки готової продукції на складі, а також залишки грошових коштів у касі.

До ненормованих оборотних активів належать ті активи, для яких не передбачено встановлення постійних нормативів, оскільки їх обсяги формуються залежно від змін у господарській діяльності та зовнішньоекономічному середовищі. Це дебіторська заборгованість, грошові кошти на банківських рахунках, короткострокові фінансові інвестиції, а також витрати майбутніх періодів. Управління цією групою активів передбачає постійний моніторинг, аналіз динаміки їх зміни та оперативне коригування рішень відповідно до актуальних потреб підприємства.

Структура оборотних активів відображає частку кожного з їх елементів у загальному обсязі оборотних засобів, що зазвичай подається у відсотковому співвідношенні. Залежно від галузевої належності підприємства ця структура може суттєво відрізнятися. Водночас, у промисловому секторі

загальноновизнаним є таке співвідношення: приблизно дві третини оборотних засобів припадає на оборотні фонди, тоді як третина — на фонди обігу[5, с. 64].

Представлено структуру та розміщення оборотних активів підприємства на рис.1.4.

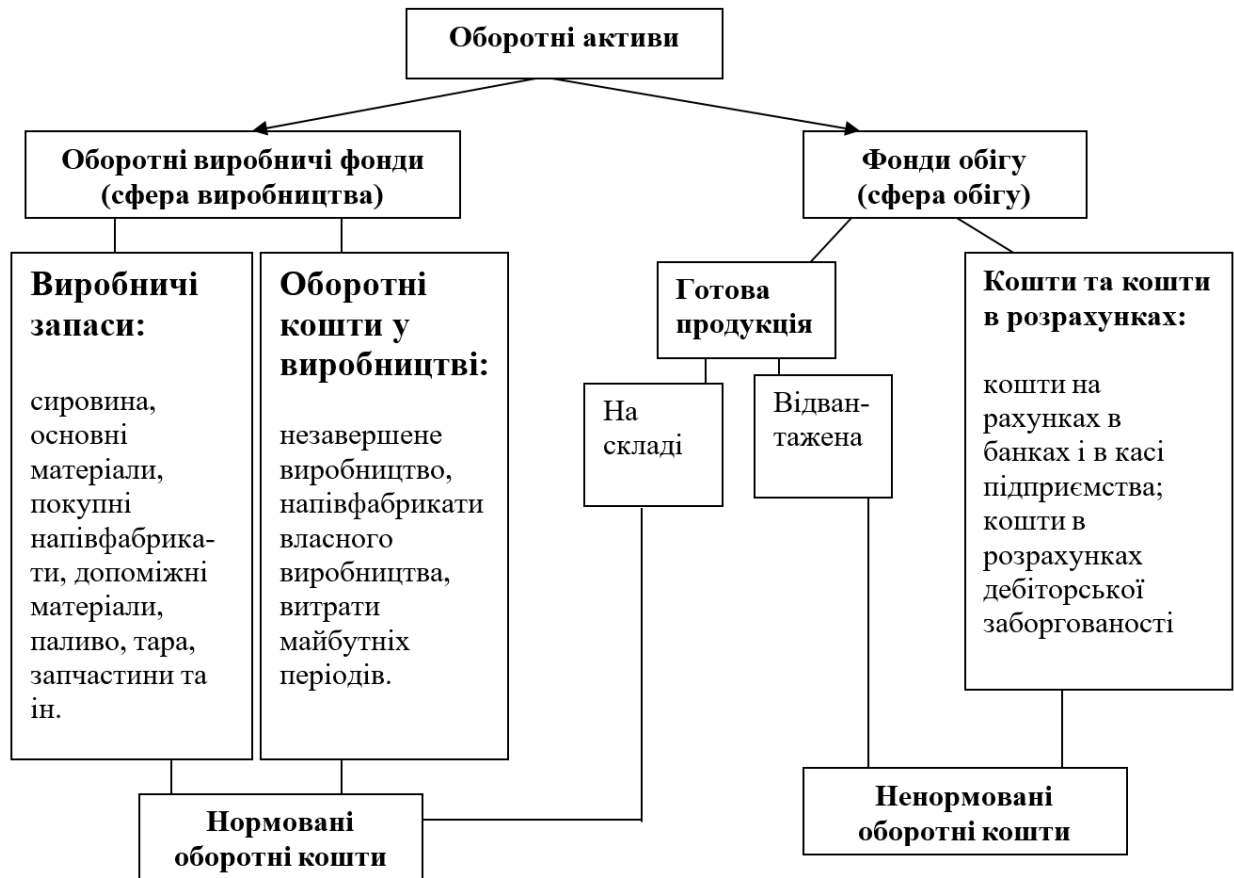

Рис. 1.4. Склад та розміщення оборотних активів підприємства [19]

Обсяг і структура оборотних активів формуються під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. До внутрішніх належать: організаційна побудова підприємства, його масштаб, вид господарської діяльності та особливості управлінських рішень. До зовнішніх — макроекономічна ситуація в країні, специфіка галузі, у якій функціонує суб'єкт господарювання, особливості взаємодії з контрагентами, а також чинне державне регулювання [5].

З огляду на це можна зробити такі висновки:

– склад, структура та обсяг оборотних активів є індивідуальними для кожного підприємства й підлягають динамічним змінам залежно від умов діяльності;

– потреба в оборотних активах формується під впливом сукупності як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Усі елементи оборотних активів взаємопов'язані та безпосередньо беруть участь у процесі виробництва продукції (рис. 1.5).

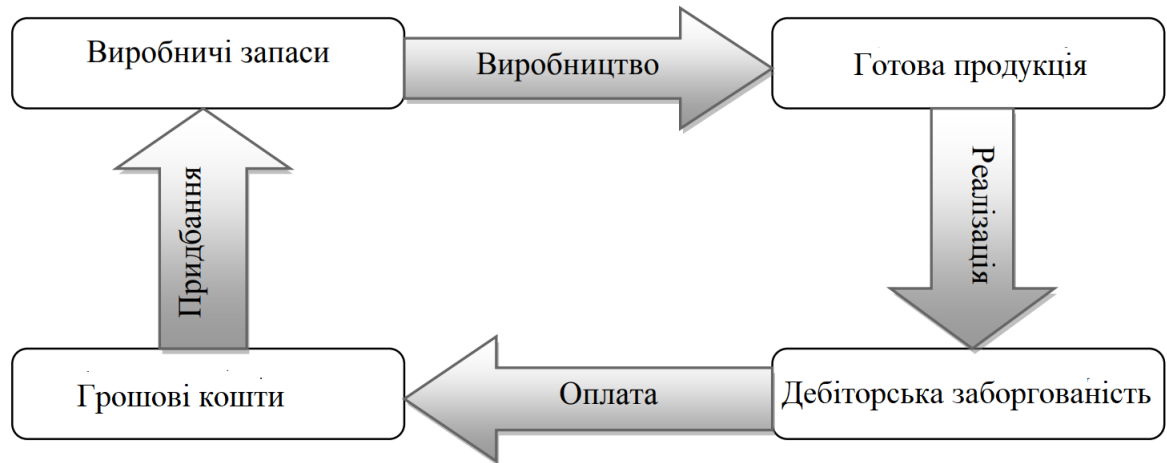

Рис. 1.5. Схема кругообігу оборотних активів [20]

З рис. 1.5. видно, що нестача виробничих запасів під час виробничого процесу може спричиняти простой. Значне збільшення дебіторської заборгованості призводить до зменшення обсягів грошових коштів, що першочергово ускладнює поповнення виробничих запасів та негативно впливає на ліквідність і платоспроможність підприємства.

Зазначені раніше ознаки класифікації оборотних активів є поширеними та широко застосовуються для забезпечення правильного ведення облікового процесу. Проте, з урахуванням зростаючих вимог до управління підприємством, виникає необхідність у пошуку таких критеріїв класифікації, які б максимально відповідали інформаційним потребам управлінського персоналу.

Одним із таких підходів є класифікація оборотних активів, запропонована в працях групи науковців на чолі з А.М. Поддєрьогіним, М. Д.

Білик, Л. Д. Буряк, яка базується на трьох основних критеріях: ступені ліквідності, рівні ризику вкладень та методах планування і регулювання [21; 22].

За ступенем ліквідності оборотні активи поділяють на абсолютно ліквідні (готівка та валютні кошти), високоліквідні (короткострокові фінансові вкладення та дебіторська заборгованість до місяця) та малоліквідні (виробничі запаси, незавершене виробництво, матеріали та готова продукція зі строком конверсії понад півроку).

За рівнем ризику їх класифікують як з високим, середнім або мінімальним ризиком вкладення.

За методами планування оборотні активи поділяють на нормовані та ненормовані.

Запропонована класифікація оборотних активів сприяє більш точному аналізу та управлінню ресурсами підприємства, підвищуючи ефективність планування, контролю фінансових потоків і зниження ризиків, пов'язаних із використанням оборотних коштів.

1.2. Методичні підходи до оцінки стану та використання оборотних активів

Оборотні активи становлять одну з найважливіших складових у структурі активів підприємства, адже саме вони забезпечують безперервність операційного циклу — від постачання до реалізації продукції. У структурі балансу вони займають суттєву частку, а їх мобільність і здатність швидко трансформуватись у грошові кошти визначають гнучкість та адаптивність підприємства до змін ринкового середовища.

Рациональне управління оборотними активами прямо впливає на ефективність господарської діяльності та фінансову стійкість підприємства. Недостатній контроль або нерациональний розподіл ресурсів на окремих

етапах кругообігу — постачанні, виробництві чи збуті — може призвести до зниження оборотності капіталу, зростання витрат і втрати прибутковості. Галузеві та технологічні особливості, зокрема матеріаломісткість або тривалість виробничого циклу, зумовлюють специфіку структури оборотних активів кожного підприємства, а отже — потребують індивідуального підходу до їх аналізу.

Метою оцінки стану та використання оборотних активів є не лише фіксація їх фактичного стану, а й виявлення внутрішніх резервів для підвищення ефективності управління оборотним капіталом. Комплексний аналіз дозволяє вчасно виявити дисбаланси у структурі активів, ідентифікувати зони неефективного використання ресурсів та забезпечити обґрунтовану основу для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, застосування сучасних методичних підходів до оцінки оборотних активів є ключовим елементом фінансової аналітики підприємства, що сприяє підвищенню економічної результативності та конкурентоспроможності на ринку.

У сучасній економічній літературі сформовано низку типових завдань, які ставляться під час аналізу стану та використання оборотних активів підприємства. До основних із них належать:

- дослідження динаміки складу й структури оборотних коштів;

- оцінка рівня забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та відповідності фактичних запасів встановленим нормативам;

- аналіз дебіторської заборгованості й грошових потоків;

- розрахунок і оцінка показників ефективності використання оборотних активів, а також впливу окремих факторів на їх зміну;

- виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності використання оборотних ресурсів.

Ці завдання є ключовими для формування обґрунтованих управлінських рішень у сфері оперативного і стратегічного управління обіговим капіталом. Для їх вирішення у науково-практичній площині

запропоновано низку методик, кожна з яких має свої акценти, переваги й обмеження.

Зокрема можна акцентувати увагу переважно на оцінці економічної ефективності використання оборотних коштів через систему відносних показників (коефіцієнтів), які дозволяють оцінити рівень фінансової активності підприємства.

Водночас у деяких сучасних підходах акцент робиться на врахуванні рівня ризику, що супроводжує окремі напрями розміщення обігового капіталу. Такий підхід передбачає деталізацію структури оборотних активів із позиції фінансової безпеки підприємства, дозволяючи визначити, наскільки обґрунтованими є вкладення у запаси, дебіторську заборгованість чи інші елементи оборотного капіталу. Це сприяє формуванню стійкішої фінансової моделі функціонування підприємства в умовах економічної мінливості.

Аналіз оборотних активів підприємства являє собою комплекс послідовних дій, що спрямовані на вивчення матеріального стану та ключових показників оборотних активів у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства. Головна мета цього аналізу — виявити можливі шляхи підвищення ринкової вартості підприємства та забезпечити його сталий розвиток [23].

Першим етапом аналізу є оцінка загального розміру оборотних активів підприємства та вивчення змін їх обсягу протягом досліджуваного періоду. Паралельно визначають питому вагу оборотних активів у загальному обсязі майна і простежують її динаміку. Порівняння темпів зростання оборотних активів із темпами інфляції дозволяє розділити приріст активів на номінальний і реальний [24, с. 97].

Другий етап полягає у вивченні структури оборотних активів за різними ознаками — за видами, ліквідністю, прибутковістю, швидкістю обороту тощо. Це допомагає виявити основні тенденції змін у складі оборотних активів і оцінити, наскільки їх структура відповідає стратегічним цілям підприємства.

Далі, третій етап аналізу передбачає кількісне визначення впливу факторів, які викликають зміни в обсязі оборотних активів.

Четвертий етап включає оцінку джерел фінансування оборотних активів, зокрема розрахунок власного оборотного капіталу та порівняння з показниками минулих періодів. Визначення питомої ваги власних джерел фінансування слугує індикатором фінансової стійкості підприємства та його незалежності від зовнішніх кредиторів.

На п'ятому етапі розраховують показники ефективності використання оборотних активів, проводять їх детальний аналіз і формують відповідні аналітичні висновки.

Такий системний підхід дозволяє встановити стабільність окремих джерел формування оборотних активів, а також визначити, на які саме операції були спрямовані кошти, наскільки доцільним було їх використання та чи збережеться сформована структура в майбутньому [24].

Для оцінки ефективності управління оборотними активами широко застосовують фінансові коефіцієнти, основними серед яких є:

1. Показники ліквідності.
2. Показники оборотності (ділової активності) [21, с. 112; 32, с. 165].

Показники ліквідності відображають здатність підприємства вчасно і повністю виконувати свої короткострокові зобов'язання перед контрагентами — постачальниками, кредиторами, працівниками тощо, а також забезпечувати поточні виробничі та операційні витрати. Підприємство вважається ліквідним, якщо обсяг його поточних активів перевищує короткострокові зобов'язання. У такій ситуації компанія не лише може повністю виконати всі короткострокові зобов'язання, а й має резерв ліквідності, що може бути використаний для розширення поточних операцій. Орієнтиром для чистих оборотних активів може служити їх обсяг, рівний приблизно половині загального обсягу поточних активів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів (Коб.) показує ефективність використання ресурсів підприємства незалежно від джерел їх залучення. Він

відображає кількість оборотів, які здійснили оборотні активи за певний період. Розраховується як відношення обсягу реалізованої продукції (або виконаних робіт, наданих послуг) до середньорічного залишку оборотних активів.

Для оцінки швидкості обертання активів використовується термін оборотності оборотних активів — він відображає, наскільки швидко підприємство оновлює свої оборотні активи, і є важливим показником ефективності їх використання [26].

Управління запасами товарно-матеріальних цінностей оцінюється за показниками оборотності запасів та тривалістю одного обороту запасів.

Показник рентабельності оборотних активів демонструє, скільки прибутку підприємство отримало на одну гривню, вкладену в оборотні активи.

За результатами розрахунків визначають суму коштів, які вивільнені або додатково залучені внаслідок зміни швидкості оборотності оборотних активів, — це може бути результатом прискорення або уповільнення їх обертання [27, с. 61].

Порівняння показників оборотності за кілька звітних періодів допомагає виявити тенденції — прискорення або уповільнення обороту коштів.

Таким чином, оцінка ефективності використання оборотних активів ґрунтується на комплексі індикаторів, що відображають як кількісні, так і якісні характеристики їх стану.

Проведення аналізу оборотних активів є початковим етапом системи управління ними. Відповідно до концепції, викладеної у роботі О. Бланка, послідовність управлінських заходів полягає у дослідженні динаміки, структури та складу оборотних коштів, аналізі ефективності їх використання, формуванні необхідного обсягу активів, а також раціоналізації та оптимізації структури джерел фінансування [25].

Розглянемо етапи управління оборотними активами за схемою від І. О. Бланка (рис 1.6.)

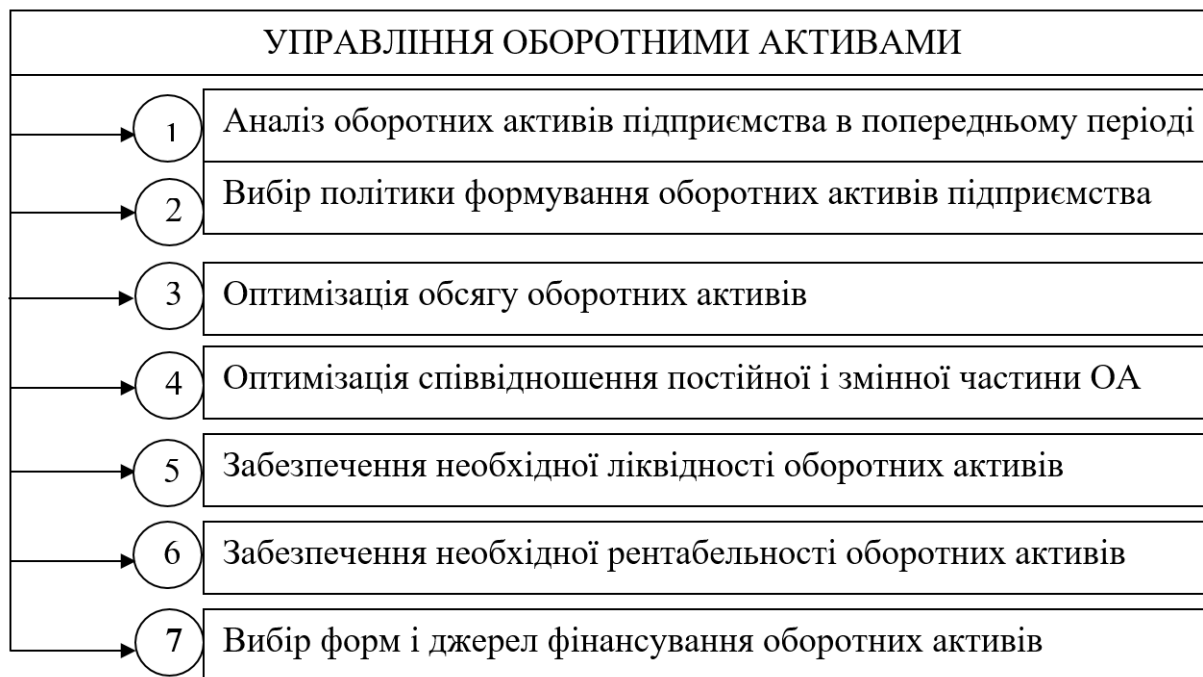

Рис. 1.6. Етапи управління оборотними активами від О. Бланка [25]

Перший етап — аналіз оборотних активів підприємства у попередньому періоді.

На першій стадії цього етапу аналізується динаміка загального обсягу активів, темпи зміни їх середніх значень порівняно з темпами зміни обсягу реалізації продукції та середньої вартості всіх активів. Окремо розглядається динаміка питомої ваги оборотних активів у загальному обсязі активів підприємства.

На другій стадії аналізується структура оборотних активів за окремими видами, здійснюється їх оцінка.

На третій стадії вивчається оборотність окремих елементів оборотних активів. Використовуються показники коефіцієнта оборотності та періоду обігу. У процесі аналізу визначається загальна тривалість та структура операційного й фінансового циклів, а також чинники, що впливають на їхню тривалість.

На четвертій стадії аналізується рентабельність оборотних активів, а також фактори, що її визначають. Використовується показник рентабельності оборотних активів.

На п'ятій стадії розглядаються основні джерела фінансування оборотних активів, їх динаміка та питома вага у загальному обсязі фінансових ресурсів, інвестованих у ці активи; визначається рівень фінансового ризику.

Другий етап — вибір політики формування оборотних активів.

Згідно з теорією фінансового менеджменту, існує три основні підходи до формування політики щодо оборотних активів: помірний, агресивний та консервативний [25].

Третій етап — оптимізація обсягу оборотних активів.

На першій стадії, з урахуванням результатів попереднього аналізу, визначається система заходів щодо реалізації резервів, спрямованих на скорочення тривалості операційного, зокрема виробничого та фінансового циклів.

На другій стадії — відповідно до обраного типу політики формування оборотних активів, запланованого обсягу виробництва та реалізації продукції, а також наявних резервів — оптимізуються обсяги окремих видів активів. Засобом оптимізації виступає нормування періоду їх обігу.

На третій стадії визначається загальний обсяг оборотних активів на майбутній період [25].

Четвертий етап — оптимізація співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів.

На першій стадії, на основі аналізу помісячної динаміки оборотних активів у днях або у вартісному вираженні, будується графік їхньої середньої "сезонної хвилі".

На другій — розраховуються коефіцієнти нерівномірності (відхилення мінімального та максимального рівнів відносно до середнього).

На третій — визначається сума постійної частини оборотних активів.

На четвертій — обчислюється максимальна та середня сума змінної частини оборотних активів у плановому періоді.

Співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів є основою для управління їх оборотністю та вибору джерел фінансування [25].

П'ятий етап — забезпечення належного рівня ліквідності оборотних активів.

Незважаючи на те, що більшість оборотних активів є ліквідними (крім витрат майбутніх періодів і безнадійної дебіторської заборгованості), їх загальна термінова ліквідність має гарантувати платоспроможність підприємства щодо поточних зобов'язань. З цією метою, з урахуванням обсягів і графіку майбутніх платежів, визначається частка оборотних активів у формі грошових коштів, а також високо- та середньоліквідних активів [25].

Шостий етап — забезпечення зростання рентабельності оборотних активів.

Оборотні активи, як і будь-який інший вид активів, повинні приносити прибуток у процесі виробничо-збутової діяльності підприємства. Отже, важливо забезпечити ефективне використання тимчасово вільних грошових коштів для формування портфеля короткострокових фінансових вкладень [25].

Сьомий етап — мінімізація втрат оборотних активів у процесі їх використання.

Цей етап включає вибір політики фінансування оборотних активів та оптимізацію структури джерел їх формування. У межах управління оборотними активами розробляються відповідні фінансові нормативи, серед яких: норматив власних оборотних активів підприємства; система нормативів оборотності основних видів оборотних активів та тривалості операційного циклу; система коефіцієнтів ліквідності [25].

У результаті проведеного дослідження було розглянуто методичні підходи до оцінки стану та ефективності використання оборотних активів підприємства. Встановлено, що оборотні активи є критично важливим

елементом у структурі активів, який забезпечує безперервність операційного циклу та впливає на фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємства. Комплексний аналіз оборотних активів передбачає оцінку їх структури, динаміки, оборотності, рентабельності, ліквідності та джерел фінансування, що дозволяє виявити внутрішні резерви підвищення ефективності управління.

1.3. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення дослідження оборотних активів

Дослідження оборотних активів підприємства неможливе без ґрунтовної нормативно-правової та інформаційної бази, яка формує методологічні засади для їхнього обліку, оцінки, аналізу та ефективного використання в господарській діяльності. Саме система законодавчих і підзаконних актів, у поєднанні з достовірними інформаційними джерелами, забезпечує повноцінне функціонування механізму управління обіговими ресурсами суб'єкта господарювання.

До основних нормативних документів, що регулюють облік та аналітичну оцінку оборотних активів, належать Господарський кодекс України [1], Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], а також Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [3]. Зокрема, положення НП(С)БО 9 «Запаси», НП(С)БО 16 «Витрати» та інші визначають загальні принципи визнання, класифікації та оцінки активів у складі поточних ресурсів [4]. У випадках, коли підприємство застосовує міжнародні стандарти, до уваги беруться норми Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [5].

В табл. 1.2 представлені основні нормативно-правові акти, що регулюють облік, аналіз оборотних активів підприємства.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу оборотних активів ґрунтується на законодавчих актах і професійних стандартах, які складають правову та методичну основу для ведення обліку оборотних активів і є необхідною умовою для достовірного аналізу їх використання в господарській діяльності підприємства.

Таблиця 1.2

Основні нормативно-правові акти, що регулюють облік, аналіз
оборотних активів підприємства

№ з/п	Назва нормативного акту	Основні аспекти регулювання
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [14]	Встановлює правові засади ведення бухгалтерського обліку, принципи формування звітності, порядок відображення оборотних активів у фінансовій документації.
2	Господарський кодекс України [15] Закон України «Про	Визначає загальні засади здійснення господарської діяльності, форми власності на активи, механізми управління майном підприємства, включаючи обігові кошти.
3	Цивільний кодекс України [28]	Регламентує питання права власності, зобов'язань та укладення договорів, пов'язаних з оборотними активами (купівля-продаж, постачання, зберігання тощо).
4	НП(С)БО 9 «Запаси» [29]	Визначає методику оцінки, класифікації, визнання та списання запасів як основної складової оборотних активів.
5	Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [30]	У випадку застосування — регламентують міжнародні підходи до обліку запасів, дебіторської заборгованості та інших оборотних активів (наприклад, МСБО 2 «Запаси»).
6	НП(С)БО 16 «Витрати» [31]	Регулює порядок визнання та обліку витрат, пов'язаних з використанням оборотних активів у процесі виробництва або надання послуг.
7	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [32]	Встановлює загальні вимоги до складу, структури та змісту фінансової звітності, у тому числі відображення інформації про оборотні активи.
8	Податковий кодекс України [33]	Визначає особливості податкового обліку та оцінки оборотних активів при розрахунку податкових зобов'язань, зокрема з податку на прибуток та ПДВ.

Інформаційне забезпечення відіграє ключову роль у процесі організації обліку й аналізу оборотних активів, оскільки саме воно забезпечує

формування, зберігання, обробку та передачу економічної інформації, необхідної для обґрунтованого прийняття управлінських рішень на різних рівнях. Це поняття охоплює комплекс даних, джерел і методичних підходів, які дозволяють відстежувати, оцінювати й контролювати стан та рух активів, що мають короткостроковий характер.

Базовим джерелом інформації про оборотні активи виступає фінансова звітність підприємства. Зокрема такі форми фінансової звітності:

1. Звіт про фінансовий стан (Баланс) (форма №1) відображає обсяг і структуру поточних активів у розрізі основних елементів (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти тощо) на певну дату.

2. Звіт про фінансові результати (форма №2) надає дані, які дозволяють оцінити ефективність використання обігових коштів у процесі операційної діяльності;

3. Примітки до звітності деталізують облікові підходи та додаткову інформацію, що впливає на оцінку й аналіз оборотних активів.

В результаті розкриття теоретичних основ дослідження оборотних активів підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Оборотні активи являють собою сукупність економічних ресурсів підприємства, які використовуються в межах одного операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу, повністю змінюючи свою форму й переносячи вартість на собівартість продукції.

2. З метою ефективного управління обіговими коштами застосовують багатогранну класифікацію оборотних активів за низкою ознак: джерелами формування, функціональним призначенням, рівнем ліквідності, ризикованістю та методами планування. Такий підхід дозволяє систематизувати склад оборотних активів та обґрунтувати управлінські рішення.

3. Нормативно-правове регулювання процесів обліку та аналізу оборотних активів ґрунтується на чинному законодавстві України, НП(С)БО обліку, а у разі міжнародного обліку — МСФЗ.

4. Інформаційною базою аналізу оборотних активів виступає офіційна фінансова звітність підприємства. Сама вона дозволяє отримати повне уявлення про структуру, обсяг, оборотність та ефективність використання обігових коштів підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «НОВА ПОШТА»)

2.1. Загальна характеристика підприємства та аналіз складу і структури його оборотних активів

Аналіз стану та використання оборотних активів виконується на матеріалах Товариства з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта» — одного з лідерів українського ринку експрес-доставки та логістичних послуг. Основним видом економічної діяльності компанії є надання поштових та кур'єрських послуг, що відповідає секції Н КВЕД - «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність», код 53.20.

Підприємство має приватну форму власності та функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю. Головний офіс компанії розташований у місті Київ, а мережа її відділень охоплює всі регіони України, а також окремі європейські країни, зокрема Польщу, Литву, Чехію та Німеччину [32].

Управлінська структура компанії побудована на засадах централізованого стратегічного керівництва із делегуванням оперативних повноважень регіональним дирекціям. Ключові управлінські функції здійснюються через департаменти логістики, фінансів, ІТ, маркетингу, обслуговування клієнтів тощо. Засновниками та співвласниками компанії є українські підприємці В'ячеслав Климов та Володимир Поперешнюк.

ТОВ «Нова Пошта» демонструє стабільні показники операційної діяльності. За останні роки щорічний обсяг доставлених відправлень перевищує 500 мільйонів одиниць, а частка підприємства на внутрішньому ринку експрес-доставки перевищує 40%, що свідчить про домінуюче ринкове

становище. Компанія також активно розвиває експортні послуги для малого та середнього бізнесу, забезпечуючи доставку у понад 20 країн світу [34].

Функціонування ТОВ «Нова Пошта» значною мірою залежить від умов інституціонального середовища, що включає державне регулювання, податкову політику, судову систему, митне адміністрування, рівень інфраструктурного розвитку та нормативно-правову базу у сфері логістики.

З одного боку, лібералізація логістичного сектору, розвиток цифрових сервісів держави (наприклад, е-документообіг, Дія) та підтримка електронної комерції сприяють ефективній діяльності підприємства. З іншого боку, складність митних процедур, коливання валютного курсу, нестабільність у податковому законодавстві, а також наслідки військової агресії РФ ускладнюють логістичні ланцюги, створюючи додаткові операційні ризики.

Незважаючи на ці виклики, компанія демонструє високу адаптивність до змін зовнішнього середовища, що свідчить про наявність ефективної системи управління ризиками, високий рівень цифровізації бізнес-процесів та гнучку організаційну структуру [34].

Одним із головних завдань аналізу оборотних коштів підприємства є визначення їх обсягу і структури. Спочатку проаналізуємо структуру і динаміку всіх активів ТОВ «Нова Пошта» на основі даних Звітів про фінансовий стан підприємства, які наведені в додатках (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура активів підприємства ТОВ «Нова Пошта» у 2023–2024 рр.

Активи	Сума, тис.грн.			Структура активів, %		
	На 31/12/2022	На 31/12/2023	На 31/12/2024	На 31/12/2022	На 31/12/2023	На 31/12/2024
Необоротні активи	12 319 191	18 769 254	24 548 276	78,19	81,25	77,72
Оборотні активи,	3435729	4332452	7037517	21,81	18,75	22,28
у тім числі:						
у сфері виробництва	422156	413811	398124	2,68	1,79	1,26
у сфері обігу	3013573	3918641	6639393	19,13	16,96	21,02
Всього	15 754 920	23 101 706	31 585 793	100,00	100,00	100,00

З таблиці 2.1 видно, що на кінець 2024 року загальна вартість активів підприємства становить 31 585 793 тис. грн., що на 15 830 873 тис. грн. або на 100,5% більше, ніж два роки тому. Це свідчить про суттєве зростання виробничих можливостей ТОВ «Нова Пошта» у період 2023–2024 років.

За цей період спостерігається тенденція зростання вартості як необоротних, так і оборотних активів підприємства.

Слід зазначити, що структура активів майже не змінювала відсоткові пропорції, що свідчить про збалансоване управління підприємством.

Структура балансу вважається оптимальною за умови дотримання співвідношення: вартість необоротних активів менша за 56%, а оборотних — більша за 44% [35]. Отже, структура балансу ТОВ «Нова Пошта» не є оптимальною.

Перейдемо до аналізу самої структури оборотних активів підприємства(табл.2.2)

Таблиця 2.2

Аналіз структури оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» за 2023-2024 роки

Оборотні активи	Сума, тис.грн.			Структура оборотних активів, %		
	На 31/12/2022	На 31/12/2023	На 31/12/2024	На 31/12/2022	На 31/12/2023	На 31/12/2024
1	2	3	4	5	6	7
Запаси:	422156	413811	398124	12,29	9,56	5,65
- виробничі запаси	417390	391015	374606	12,15	9,03	5,32
- товари	4766	22796	23518	0,14	0,53	0,33
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	968844	1138305	1640041	28,19	26,27	23,3
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	146103	160436	191580	4,25	3,7	2,72

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	48136	53902	54495	1,4	1,24	0,78
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	588549	1302772	1679191	17,13	30,07	23,86
Інша поточна дебіторська заборгованість	502922	155631	10615	14,64	3,59	0,15
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	746785	1083051	2992041	21,74	25	42,52
Витрати майбутніх періодів	11952	24544	71430	0,35	0,57	1,02
Інші оборотні активи	282	0	0	0,01	0	0
Разом	3435729	4332452	7037517	100,00	100,00	100,00

Упродовж 2023–2024 років загальна сума оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» зросла з 3 435 729 тис. грн до 7 037 517 тис. грн, тобто на 3 601 788 тис. грн або на 104.29%. Це свідчить про активізацію фінансово-господарської діяльності підприємства та збільшення його фінансових ресурсів для забезпечення операційної діяльності.

Аналізуючи структуру оборотних активів за звітний період, можна відзначити низку важливих тенденцій. По-перше, суттєво скоротилася частка запасів: з 12,29% у 2022 році до 5,65% у 2024 році. Така динаміка свідчить про оптимізацію складських залишків і раціоналізацію управління запасами, що є позитивним сигналом для компанії, орієнтованої на логістику та послуги.

По-друге, хоча дебіторська заборгованість залишається найбільшою статтею оборотних активів, її частка в загальній структурі зменшилася з

65,61% на кінець 2022 року до 50,81% на кінець 2024 року. Зокрема, дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги скоротилася з 28,19% до 23,30%, а інша поточна дебіторська заборгованість — із 14,64% до лише 0,15%. Це може свідчити про посилення контролю за дебіторською заборгованістю, зменшення прострочень та покращення фінансової дисципліни контрагентів.

По-третє, значно зросла частка грошових коштів та поточних фінансових інвестицій: з 21,74% на кінець 2022 року до 42,52% на кінець 2024 року. Це свідчить про підвищення ліквідності підприємства та наявність у нього вільних фінансових ресурсів. Водночас надмірна концентрація ліквідних коштів може свідчити про відсутність достатньої кількості ефективних інвестиційних проектів або обмежене залучення таких ресурсів до реального сектору підприємства.

Загалом структура оборотних активів підприємства за аналізований період демонструє позитивні зміни, спрямовані на підвищення ліквідності та зменшення ризиків. Проте важливою умовою подальшої ефективності фінансового управління є забезпечення раціонального використання вільних грошових коштів із метою підвищення прибутковості підприємства.

Треба також порівняти темпи зростання вартості всіх активів, оборотних активів з темпами зміни обсягу реалізації продукції (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Темпи зростання вартості активів, оборотних активів,
чистого доходу від реалізації ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 роках

Показник	2023 рік	2024 рік
1. Темп зростання вартості активів. %	132,83%	121,92%
2. Темп зростання вартості оборотних активів. %	90,03%	146,37%
3. Темп зростання виручки від реалізації продукції, %	64,95%	81,44%

Як свідчать розрахунки, у 2023 році темп зростання загальної вартості активів підприємства (132,83%) значно перевищував темп приросту обсягу реалізації продукції (64,95%). Аналогічна тенденція спостерігалася і в 2024 році, коли активи зросли на 121,92%, а виручка — лише на 81,44%. Це може свідчити про неповну віддачу активів, тобто зростання майнової бази підприємства відбувалося швидше, ніж зростання його доходів.

Особливо показовим є різке зростання оборотних активів у 2024 році — на 146,37%, що майже вдвічі перевищує темп зростання виручки. Це може свідчити про накопичення значних запасів грошових коштів, дебіторської заборгованості або інших оборотних активів, які не були повністю використані для генерування доходів. Така ситуація вимагає подальшого аналізу ефективності використання оборотного капіталу, зокрема обіговості активів та рентабельності.

Таким чином, хоч підприємство демонструє позитивну динаміку зростання активів та обсягів реалізації, збереження темпів приросту активів, що випереджають зростання доходів, може вказувати на потребу в оптимізації структури активів і підвищенні ефективності їх використання.

Далі будемо проаналізуємо оборотні активи за рівнем їх ліквідності (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 рр.
за рівнем їх ліквідності

Оборотні активи	Сума, тис.грн.			Структура оборотних активів, %		
	На 31/12/2022	На 31/12/2023	На 31/12/2024	На 31/12/2022	На 31/12/2023	На 31/12/2024
1	2	3	4	5	6	7
Високоліквідні	746785	1083051	2992041	21,74	25,00	42,52
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	746785	1083051	2992041	21,74	25,00	42,52
Середньоліквідні	2254836	2811046	3575922	65,62	64,87	50,81

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	968844	1138305	1640041	28,19	26,27	23,30
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	146103	160436	191580	4,25	3,70	2,72
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	48136	53902	54495	1,40	1,24	0,78
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	588549	1302772	1679191	17,13	30,07	23,86
Інша поточна заборгованість	502922	155631	10615	14,64	3,59	0,15
Інші оборотні ак-тиви	282	0	0	0,01	0,00	0,00
Низьколіквідні	434108	438355	469554	12,64	10,13	6,67
<i>-із середнім ризиком вкладення</i>	422156	413811	398124	12,29	9,56	5,65
Виробничі запаси,	417390	391015	374606	12,15	9,03	5,32
Товари	4766	22796	23518	0,14	0,53	0,33
<i>-зі значним ризиком вкладення</i>	11952	24544	71430	0,35	0,57	1,02
Витрати майбутніх періодів	11952	24544	71430	0,35	0,57	1,02
Разом	3435729	4332452	7037517	100,00	100,00	100,00

В результаті аналізу структури оборотних активів за рівнем їх ліквідності спостерігається позитивна тенденція зростання ліквідності.

Найбільш помітною є тенденція зростання частки високоліквідних активів. Якщо на кінець 2022 року вони становили 21,74% усіх оборотних коштів, то вже на кінець 2024 року їхня частка зросла до 42,52%. Таке зростання більш ніж удвічі може свідчити про бажання компанії підтримувати високий рівень фінансової гнучкості, мати достатній обсяг вільних коштів для негайного реагування на можливі зміни на ринку або для

оперативного фінансування витрат. Це можна оцінювати позитивно, оскільки свідчить про підвищення платоспроможності підприємства.

Одночасно зі зростанням високоліквідних активів поступово зменшується частка середньоліквідних активів. Якщо на кінець 2022 року вони становили понад 65% від загального обсягу оборотних коштів, то на кінець 2022 року – близько 51%. Незважаючи на те, що в абсолютних значеннях ці активи зростають, їх питома вага знижується. Це може свідчити про вдосконалення політики управління дебіторською заборгованістю. Особливо помітно зменшення таких статей, як інша поточна заборгованість, яка скоротилась у структурі з 14,64% до 0,15%, що є позитивним показником.

Серед дебіторської заборгованості найбільше зростання спостерігається у статті «з нарахованих доходів», що може означати збільшення обсягів операцій, за якими ще не надійшли грошові надходження, але доходи вже визнані. Це потребує уважного фінансового контролю, адже хоча такі доходи й відображають майбутні надходження, надмірна їх частка може знижувати ліквідність у короткостроковому періоді.

Частка низьколіквідних активів, до яких належать виробничі запаси, товари та витрати майбутніх періодів, демонструє стабільне зменшення: з 12,64% на кінець 2022 року до 6,67% на кінець 2024 року. Це також позитивний сигнал, який свідчить про зменшення обсягу «заморожених» ресурсів. Важливо, що зменшується саме частка виробничих запасів, а не лише непрямих витрат, що говорить про більш ефективне управління матеріально-технічним забезпеченням.

Водночас певне занепокоєння може викликати зростання витрат майбутніх періодів, які хоча й займають незначну частку в загальній структурі (до 1,02% у 2024 році), все ж вирости майже вшестеро. Це може вказувати на збільшення передоплат або витрат, які не принесуть негайного економічного ефекту, а отже, потребують уважного обліку та контролю.

Загалом динаміка структури оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 роках демонструє раціоналізацію фінансової політики

підприємства. Спостерігається зменшення ризикованих та низьколіквідних компонентів, концентрація на грошових ресурсах та скорочення обсягів дебіторської заборгованості. Усі ці зміни свідчать про прагнення до підвищення фінансової стійкості та оперативності реагування на потреби ринку.

2.2. Аналіз джерел формування оборотних коштів підприємства

Наступним етапом аналізу оборотних активів підприємства є аналіз джерел формування оборотних активів. В табл. 2.5 представлений аналіз джерел формування оборотних активів ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках.

Впродовж 2023–2024 років структура джерел формування оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» зазнала істотних трансформацій,

Найперше на що треба звернути увагу, так це на негативне значення власного оборотного капіталу впродовж всього періоду. Причому спостерігається негативна тенденція зростання нестачі власного оборотного капіталу. Якщо на кінець 2022 року така нестача складала 5 803 119 тис.грн., то на кінець 2023 р. вже - 9 260 946 тис.грн., а на кінець 2024 - 12,96 млрд грн, що свідчить про надзвичайно високу залежність підприємства від зовнішнього фінансування. Такий стан справ зазвичай вважається загрозливим, оскільки відсутність власного оборотного капіталу означає, що поточні активи підприємства формуються виключно за рахунок позикових коштів. Це свідчить про хронічну нестачу внутрішніх ресурсів, що є серйозним ризиком для фінансової стабільності підприємства в довгостроковій перспективі.

Отже, позиковий капітал виступає основним джерелом формування оборотних активів ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках. На кінець 2022 року його обсяг становив майже 13,6 млрд грн, а на кінець 2024 року зріс до

майже 20 млрд грн. Частка позикових коштів у загальній структурі перевищує 280%,

Таблиця 2.5

Джерела формування оборотних активів ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках (тис.грн.)

Джерело оборотних засобів	На кінець 2022р.		На кінець 2023р.		На кінець 2024р..		Відхилення (+,-) на 31.12.24 від			
	Сума	Питома вага	Сума	Питома вага	Сума	Питома вага	31.12.2022		31.12.2023	
							У сумі	У структурі	У сумі	У структурі
Власний оборотний капітал	-5 803 119	-168,91	-9 260 946	-213,77	-12 959 897	-184,14	-7 156 778	-15,23	-3 698 951	29,63
Позиковий капітал: у тому числі	9238848	266,67	13593398	313,77	19997414	284,14	10 758 566	17,47	6 404 016	-29,63
– довгострокові зобов'язання	3787630	110,24	5337000	123,19	9225802	131,09	5 438 172	20,85	3 888 802	7,90
– короткострокові кредити	76000	0	0	0,00	20000	0,28	-56 000	0,28	20 000	0,28
– поточні зобов'язання за довгостроковими кредитами	2368731	68,94	3393971	78,34	5179333	73,60	2 810 602	4,66	1 785 362	-4,74
– поточна кредиторська заборгованість за роботи, товари, послуги	1259484	36,66	1857488	42,87	2019060	28,69	759 576	-7,97	161 572	-14,18
– поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	570842	16,61	655332	15,14	1004547	14,27	433 705	-2,34	349 215	-0,87
– поточні зобов'язання зі страхування	77644	2,26	85122	1,96	121389	1,72	43 745	-0,54	36 267	-0,24
– поточні зобов'язання з оплати праці	419219	12,20	595758	13,75	728202	10,35	308 983	-1,85	132 444	-3,40
– поточні зобов'язання за авансами отриманими	49736	1,45	64885	1,50	111013	1,58	61 277	0,13	46 128	0,08
– поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками	6500	0,19	883928	20,40	896791	12,74	890 291	12,55	12 863	-7,66
– інші поточні зобов'язання	623062	18,12	719914	16,62	691277	9,82	68 215	-8,30	-28 637	-6,80
Усього оборотних коштів	3 435 729	97,76	4 332 452	100,00	7 037 517	100,00	3 601 788	X	2 705 065	X

що фактично позначає: на кожну гривню активів компанія має майже три гривні зобов'язань. Незважаючи на те, що абсолютне зростання позикового капіталу може бути інтерпретоване як результат активного розширення діяльності, структура самого боргового навантаження потребує ретельного контролю.

Довгострокові зобов'язання зростають у стійкому темпі: з 3,79 млрд грн на кінець 2022 року до 9,23 млрд грн на кінець 2024 року. Це може мати двояке трактування. З одного боку, залучення довгострокових ресурсів є відносно безпечнішим варіантом фінансування, що не створює тиску на ліквідність у короткостроковому періоді. З іншого боку, суттєве зростання довгострокового боргу потребує відповідного рівня доходності проектів, на які ці ресурси спрямовуються, інакше компанія ризикує опинитися в борговій пастці.

Короткострокові кредити, навпаки, практично не використовуються. Їх обсяг на кінець 2022 року був нульовим, а на кінець 2024 — лише 20 тис. грн. Це свідчить про орієнтацію компанії на інші інструменти короткострокового фінансування, передусім на кредиторську заборгованість, що підтверджується її вагомою часткою у структурі.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла з 1,26 млрд грн на кінець 2022 року до 2,02 млрд грн на кінець 2024 року, що також підтверджує зростання обсягів господарських операцій. Проте її частка у загальній структурі поступово знижується (з 36,66% до 28,69%), що може свідчити зростання інших статей зобов'язань.

Особливу увагу заслуговує зростання зобов'язань за розрахунками з учасниками (власниками компанії). Їх обсяг на кінець 2024 року перевищив 896 млн грн, хоча на кінець 2022 року цей показник був на рівні лише 6,5 тис. грн. Це може свідчити про невиплату дивідендів акціонерам, що є негативним сигналом у контексті нестачі власного оборотного капіталу. Фінансування операційної діяльності за рахунок таких коштів є нестійким і залежить від волі власників.

Варто також звернути увагу на незначне, але поступове зростання зобов'язань за авансами отриманими, зокрема в частині передоплат від клієнтів. Їх обсяг на кінець 2024 року становить понад 111 тис. грн. Хоча частка в загальній структурі невелика, це може вказувати на позитивну тенденцію щодо довіри клієнтів до компанії та формування оборотних коштів за рахунок попередньої оплати послуг.

Загалом, ситуація з джерелами формування оборотних активів у ТОВ «Нова Пошта» характеризується домінуванням позикового капіталу та глибоким дефіцитом власного оборотного капіталу. Це є серйозним викликом для фінансової безпеки компанії в довгостроковому періоді. Водночас позитивним є те, що зростання відбувається здебільшого за рахунок довгострокових зобов'язань, що зменшує ризики короткострокової неплатоспроможності. Надалі компанії варто сфокусуватися на зміцненні власної капітальної бази та поступовому зниженні залежності від зовнішніх джерел фінансування.

2.3. Оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства

Для здійснення комплексної оцінки ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «Нова Пошта» необхідно проаналізувати ключові фінансові індикатори, зокрема показники ліквідності та оборотності. Ці показники дають змогу визначити ступінь мобільності поточних активів, здатність підприємства своєчасно виконувати зобов'язання перед контрагентами, а також ефективність використання матеріальних і грошових ресурсів у процесі господарської діяльності.

У першу чергу слід звернути увагу на показники ліквідності, які дозволяють оцінити фінансову стійкість підприємства. Методика їх розрахунку та оптимальні значення надані в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності та алгоритм їх розрахунку [36, с.153]

Назва показника	Оптимальне значення	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2—0,3	$\frac{\text{Поточні фін.інвестиції+гроші та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	0,7—0,8	$\frac{\text{Оборотні активи-Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0—2,5	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	—	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 рр. наданий в табл.2.7.

Таблиця 2.7

Показники ліквідності ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 роках

Показники	Норматив	На кінець року			Відхилення (+,-)		Відхилення у %	
		2022	2023	2024	2023 від 2022	2024 від 2022	2023 від 2022	2024 від 2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2—0,3	0,137	0,131	0,278	-0,006	0,147	-4,2	111,8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7—0,8	0,553	0,475	0,616	-0,078	0,142	-14,1	29,9
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0—2,5	0,630	0,525	0,653	-0,106	0,129	-16,7	24,5
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	—	2,372	2,912	2,948	0,540	0,036	22,8	1,2

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє частку найбільш ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) у покритті короткострокових зобов'язань. На кінець 2022 року цей показник становив 0,137, що нижче нормативного значення. На кінець 2023 році він ще більше знизився до 0,131, що свідчить про загострення проблем із негайною платоспроможністю. Проте на кінець 2024 року ситуація суттєво покращилась: коефіцієнт зріс до 0,278, тобто досяг нормативного значення. Це може бути наслідком значного нарощення високоліквідних активів, що є позитивним результатом для фінансової стійкості підприємства в короткостроковому періоді.

Коефіцієнт швидкої ліквідності на кінець 2022 року складав 0,553, що вже було нижче рекомендованого діапазону (0,7–0,8). На кінець 2023 року значення його знизилося до 0,475, що є негативною тенденцією, оскільки підприємство мало обмежену здатність покривати зобов'язання без залучення запасів. На кінець 2024 році цей коефіцієнт підвищився до 0,616, що хоча і не досягає нормативного рівня, однак свідчить про відновлення ліквідності за рахунок приросту грошових коштів і дебіторської заборгованості.

Щодо коефіцієнта загальної ліквідності, який враховує усі оборотні активи, включно із запасами, ситуація також заслуговує на увагу. Н на кінець 2022 року його значення (0,630) було вдвічі нижчим за мінімально допустиме (2,0). На кінець 2023 року показник знизився до 0,525, що є тривожним сигналом, оскільки навіть з урахуванням усіх поточних активів підприємство не могло покрити короткострокові зобов'язання. На кінець 2024 року спостерігається деяке покращення до 0,653, що, хоч і не досягає нормативного значення. Отже за показниками ліквідності підприємство ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках є неліквідним і неплатоспроможним.

Особливої уваги потребує коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості. Він відображає, наскільки обсяги заборгованості перед контрагентами перевищують очікувані надходження від боржників. На

кінець 2022 року показник становив 2,372, тобто кредиторська заборгованість більш ніж удвічі перевищувала дебіторську. У 2023–2024 роках значення зросло ще більше — до 2,948 на кінець 2024 року. Це вказує на подальше загострення дисбалансу: підприємство значно більше винне іншим, ніж має право вимагати до повернення.

Загалом, аналіз динаміки ліквідності ТОВ «Нова Пошта» демонструє суперечливу картину. З одного боку, підприємству вдалося досягти суттєвого покращення абсолютної ліквідності, що є позитивною характеристикою у частині миттєвої платоспроможності. З іншого — коефіцієнти швидкої та загальної ліквідності залишаються нижчими за нормативні значення, а високий рівень кредиторської заборгованості відносно дебіторської формує ризики платіжної нестабільності.

Для подальшої оцінки ефективності використання активів, потрібно перейти до аналізу оборотності оборотних коштів. Методика розрахунку показників оборотності оборотних коштів підприємства надана в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства та методика їх розрахунку [37]

Показники	Алгоритм розрахунку показників
1	2
1. Середні залишки оборотних активів	(ряд. 1195 гр. 3 + 4 форми №1) / 2
1.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	(ряд. 1165 гр. 3+4 форми № 1) / 2
1.2. Коштів у розрахунках	(ряд. (1125 + 1130+1135+1155+) гр. 3+4 форми № 1) / 2
1.3. Запасів	(ряд. 1100 гр. 3 + 4 форми № 1) / 2
2. Виручка від реалізації	ряд. 2000 форми № 2
2.1. Одноденна виручка від реалізації	пок. 2: кількість днів в періоді
3. Оборотність оборотних активів, дні	пок. 1: пок. 2.1
3.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	пок. 1.1: пок. 2.1
3.2. Коштів у розрахунках	пок. 1.2: пок. 2.1
3.3. Запасів	пок. 1.3: пок. 2.1

1	2
4. Число оборотів оборотних активів, раз	пок. 2: пок. 1
4.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	пок. 2: пок. 1.1
4.2. Коштів у розрахунках	пок. 2: пок. 1.2
4.3. Запасів	пок. 2: пок. 1.3
5. Вивільнення (-), залучення (+) оборотних активів у зв'язку зі змінами їх оборотності	(відхилення в оборотності у днях) х х (одноденна виручка звітної періоду)

Розрахунок показників оборотності оборотних коштів ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках наданий в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Показники оборотності оборотних коштів
ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках та їх динаміка

Показник	Значення, тис.грн.			Динаміка	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6
1. Середні залишки оборотних активів	3435729,0	3884090,5	5684984,5	448361,5	1800894,0
1.1. Грошових коштів та їх ек-вівалентів	787312,0	914918,0	2037546,0	127606,0	1122628,0
1.2. Коштів у розрахунках	3189394,5	2551048,0	3241471,0	-638346,5	690423,0
1.3. Запасів	329572,0	417983,5	405967,5	88411,5	-12016,0
2. Чистий дохід від реалізації	23687034	36468879	44779857	12781845	8310978,0
2.1. Одноденна виручка від реалізації	65797,3	101302,4	124388,5	35505,1	23086,1
3. Собівартість реалізованої продукції	19276532	28625037	35284709	9348505	6659672
4. Оборотність оборотних активів, дні	52,2	38,3	45,7	-13,9	7,4
4.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	12,0	9,0	16,4	-3,0	7,4
4.2. Коштів у розрахунках	48,5	25,2	26,1	-23,3	0,9
4.3. Запасів	5,0	4,1	3,3	-0,9	-0,8
5. Число оборотів оборотних активів, раз	6,9	9,4	7,9	2,5	-1,5

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6
5.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	30,1	39,9	22,0	9,8	-17,9
5.2. Коштів у розрахунках	7,4	14,3	13,8	6,9	-0,5
5.3. Запасів	71,9	87,2	110,3	15,4	23,1
5. Вивільнення (-), залучення (+) оборотних активів у зв'язку зі змінами їх оборотності	—	-1408103,4	+920474,9	X	2328578,3

В 2022–2024 роках ТОВ «Нова Пошта» демонструвало активні зміни в обсягах і структурі оборотних активів, що істотно вплинуло на показники їх ефективності. Зокрема, середні залишки оборотних активів зросли з 3435,7 млн грн в 2022 році до 5684,9 млн грн в 2024 році, що свідчить про суттєве розширення операційної діяльності підприємства. Основними джерелами цього зростання стали грошові кошти та їх еквіваленти (+1122,6 млн грн у 2024 р. порівняно з 2023 р.) та кошти в розрахунках (+690,4 млн грн).

Незважаючи на зростання оборотних активів, кількість їх обертів зменшилась з 9,4 разів у 2023 році до 7,9 разів у 2024 році. Це свідчить про уповільнення обігу ресурсів, що потенційно може вказувати на погіршення ефективності їх використання. Така тенденція підтверджується також збільшенням тривалості одного обороту з 38,3 днів у 2023 році до 45,7 днів у 2024 році. Водночас у 2023 році підприємство досягло найкращого показника оборотності – 9,4 обертів, що супроводжувалося зменшенням тривалості обороту на 13,9 днів порівняно з 2022 роком.

Найбільш динамічним компонентом у структурі оборотних активів стали грошові кошти, оборотність яких знизилася з 39,9 разів у 2023 році до 22,0 разів у 2024 році. Це може вказувати на зростання обсягу невикористаних або тимчасово вільних грошових ресурсів, що не були оперативно залучені в обіг. У свою чергу, запаси демонструють стабільно високу оборотність: з 71,9 разів у 2022 році до 110,3 у 2024 році, що свідчить

про ефективне управління запасами та, можливо, оптимізовану логістичну систему.

Позитивною тенденцією є також зменшення тривалості обороту запасів: з 5,0 днів у 2022 році до 3,3 днів у 2024 році. Це свідчить про підвищення швидкості надання послуг доставки та зменшення необхідності в значному обсязі складських залишків.

Зміна ефективності використання оборотних активів у грошовому вимірі знайшла своє відображення у показнику залучення/вивільнення оборотних активів, який у 2024 році становив +920,5 млн грн (після вивільнення у 2023 р. на 1408,1 млн грн). Це може свідчити про відновлення потреби у додатковому фінансуванні оборотних активів, ймовірно, зумовлену розширенням масштабів діяльності або зростанням витрат на забезпечення операційної діяльності.

Отже, аналіз свідчить про зростання обсягів оборотних активів у поєднанні з деяким зниженням ефективності їх використання в 2024 році порівняно з 2023-м. Найбільш ефективно використовувалися запаси, тоді як грошові кошти виявились менш мобілізованими

Для оцінки ефективності використання оборотних активів слід розрахувати також такі показники, як віддача оборотних активів, рентабельність оборотних активів та інтегральний показник ефективності використання оборотних активів. Методика їх визначення представлена в табл. 2.10

Таблиця 2.10

Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку показників
1	2
1. Середні залишки оборотних активів	ряд. 1195 гр, 3 + 4 форми №1/2
2. Виручка від реалізації	ряд. 2000 форми №2
3. Прибуток	ряд. 2350 форми №2
4. Віддача оборотних активів	пок. 2: пок. 1

5. Рентабельність оборотних активів	(пок. 3 x 100)/пок. 1
6. Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	$\sqrt{\frac{\text{пок.4} \cdot \text{пок.5}}{100}}$

Розрахунок показників ефективності використання оборотних коштів ТОВ «Нова пошта» в 2023-2024 роках наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Показники ефективності використання оборотних активів

ТОВ «Нова Пошта» в 2023-2024 роках

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024 року від	
				2022 року	2023 року
1	2	3	4	5	6
Прибуток (збиток), тис.грн.	2135960	3967156	2500331	364371	-1466825
Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	23687034	36468879	44779857	21092823,0	8310978,0
Середні залишки оборотних активів, тис.грн.	3435729,0	3884090,5	5684984,5	2249255,5	1800894,0
Віддача оборотних активів	6,89	9,39	7,88	0,98	-1,51
Рентабельність оборотних активів, %	62,17	102,14	43,98	-18,19	-58,16
Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	2,07	3,10	1,86	-0,21	-1,24

В 2022-2024 відбулося суттєве зростання доходів від реалізації продукції – з 23,7 млрд грн у 2022 році до 44,8 млрд грн у 2024 році. Зростання доходу від реалізації майже вдвічі демонструє розширення масштабів діяльності компанії та зміцнення її позицій на ринку логістичних послуг. Разом з тим, середній обсяг оборотних активів також збільшився на понад 65 % – з 3435,7 млн грн до 5684,9 млн грн, що зумовлено зростанням як грошових коштів, так і дебіторської заборгованості.

Попри зростання обсягів доходів від реалізації, віддача оборотних активів у 2024 році знизилася до рівня 7,88, тоді як у 2023 році цей показник

становив 9,39. Таке зниження свідчить про зменшення ефективності використання кожної гривні, вкладеної в оборотні активи. Аналогічну тенденцію демонструє і рентабельність оборотних активів, яка в 2023 році досягла свого пікового значення у 102,14 %, однак вже у 2024 році знизилася до 43,98 %. Таким чином, прибутковість, яку підприємство отримує з кожної гривні оборотних активів, зменшилась майже вдвічі, що потребує детального аналізу причин такої динаміки.

Важливим комплексним показником ефективності використання оборотних активів є інтегральний показник, який поєднує ключові аспекти оцінки обігу та прибутковості. В 2023 році значення цього показника становило 3,1, що свідчило про високий рівень ефективності управління активами. Проте у 2024 році цей показник знизився до 1,86, тобто на 1,24 пункти, що є доволі суттєвим падінням. Це свідчить про наявність внутрішніх або зовнішніх чинників, які вплинули на зниження ефективності використання оборотних активів.

Окремо слід відзначити зміну чистого прибутку, який у 2023 році досяг 3,97 млрд грн, однак у 2024 році знизився до 2,5 млрд грн, що становить спад на 1,47 млрд грн. Зменшення прибутковості, попри зростання обсягів реалізації, може бути наслідком зростання витрат, зниження маржі або менш ефективного розподілу ресурсів.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна зробити висновок, що ТОВ «Нова Пошта» у 2023 році досягло найвищого рівня ефективності використання оборотних активів, що проявилось у зростанні рентабельності, оборотності та комплексного показнику. Проте у 2024 році ефективність почала знижуватись, попри позитивну динаміку доходів. Це свідчить про потребу в корекції фінансової політики підприємства, зокрема в частині управління дебіторською заборгованістю, використання грошових коштів та оптимізації операційних витрат. Подальше вдосконалення фінансового менеджменту дозволить підвищити прибутковість оборотних активів та забезпечити стабільне зростання в майбутньому.

У результаті проведеного аналізу стану формування та використання оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» у 2023–2024 роках можна зробити такі висновки:

1. За досліджуваний період загальна вартість активів ТОВ «Нова Пошта» збільшилася на 15,83 млрд.грн. або на 100,5%. Зростання оборотних активів на 104,29% (з 3,44 до 7,04 млрд грн) вказує на розширення операційної діяльності. Частка оборотних активів у структурі балансу складає від 21,81% на кінець 2022 р. до 22,28% на кінець 2024 року, не досягаючи нормативного рівня (понад 44%), що свідчить про структурну незбалансованість активів.

2. Структура оборотних активів змінилася у бік підвищення ліквідності і зниження ризиків: частка грошових коштів і фінансових інвестицій зросла з 21,74% до 42,52%, тоді як виробничі запаси скоротилися з 12,15% до 5,32%, а дебіторська заборгованість - зменшилася з 65,61% на кінець 2022 року до 50,81% на кінець 2024 року. Такі зміни свідчать про раціоналізацію запасів, про покращення управління дебіторською заборгованістю.

3. Аналіз структури оборотних активів за рівнем їх ліквідності показав, що найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів підприємства займають середньоліквідні оборотні активи і спостерігається позитивна тенденція її зменшення: на кінець 2022 року - 65,62%, 2023 – 64,87%, 2024 – 50,81%. Друге місце за питомою вагою займають високоліквідні активи, і їх питома вага зростає з 21,74% до 42,52. Найменшу питому вагу займають низьколіквідні оборотні активи і за 2023-2024 роки їх питома вага зменшилася з 12,64% до 6,67%. Тобто в 2023-2024 рр. на підприємстві відбуваються зміни в бік значного підвищення ліквідності оборотних активів підприємства.

4. Проведений аналіз джерел фінансування оборотних активів АТ «Нова пошта» показав, що основним джерелом фінансування оборотних активів є позиковий капітал. Частка позикового капіталу у загальній

структурі джерел перевищує 260%, і це пояснюється відсутністю у підприємства власного оборотного капіталу. Його вартість залишається від'ємною впродовж усього періоду і зросло з (5,8) млрд грн на кінець 2022 до (13,0) млрд грн на кінець 2024 року. Це створює високий рівень фінансових ризиків у довгостроковій перспективі.

5. Для оцінки ефективності використання оборотних активів були розраховані показники ліквідності, які дають змогу визначити ступінь мобільності поточних активів, здатність підприємства своєчасно виконувати зобов'язання перед контрагентами, а також ефективність використання матеріальних і грошових ресурсів у процесі господарської діяльності. На кінець 2022 року всі показники не відповідають нормативу, на кінець 2024 року тільки коефіцієнт абсолютної ліквідності досяг нормативного значення (0,278). Отже підприємство не є платоспроможним, у нього не вистачає оборотних активів для повного покриття короткострокових зобов'язань.

7. Аналіз показників оборотності оборотних активів свідчить про підвищення ефективності використання оборотних активів у 2023 році, зниження в 2024 році. Кількість оборотів оборотних активів в 2023 році зросла на 2,5 рази, а в 2024 знизилася на 1,5.

8. Рентабельність оборотних активів підвищилася в 2023 році з 62,17% до 102,14% , а у 2024 році знизилася до 43,98%. Це означає, що з кожної гривні, вкладеної в оборотні активи, підприємство отримує менше прибутку, що є наслідком зростання витрат або менш ефективного використання ресурсів.

10. Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів також збільшився в 2023 році, але впав в 2024 році. Зниження комплексного індикатора свідчить про загальне погіршення ефективності фінансового управління оборотними активами.

Отже, підприємству необхідно в першу чергу приділити увагу джерелам формування оборотних коштів підприємства і забезпечити управління оборотними активами на високому рівні.

РОЗДІЛ 3

НАПЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Обґрунтування заходів покращення використання оборотних активів на основні рейтингової моделі

Аналіз фінансового стану ТОВ «Нова Пошта» у попередньому розділі дозволив виявити низку структурних і динамічних проблем, які впливають на ефективність використання оборотних активів та загальну фінансову стійкість підприємства. Серед основних викликів, що були зафіксовані, — відсутність власного оборотного капіталу, надмірна залежність від позикових ресурсів, збільшення обсягів дебіторської заборгованості, зниження темпів оборотності активів у 2024 році, а також нестача ліквідних коштів для своєчасного виконання короткострокових зобов'язань. Такі тенденції свідчать про необхідність не лише поточних коригувальних заходів, а й системного підходу до управління оборотними активами на корпоративному рівні.

З огляду на зазначене, для вирішення актуальних проблем і мінімізації їх повторного виникнення у майбутньому доцільним є створення адаптивної системи оцінки та управління, яка враховує специфіку логістичного сектору. У цьому контексті пропонується розробити модель рейтингової оцінки динаміки показників формування та використання оборотних активів, орієнтовану на логістичні підприємства, зокрема на прикладі ТОВ «Нова Пошта».

У межах реалізації запропонованої моделі рейтингової оцінки пропонується враховувати такі показники, що будуть формувати ефективність і використання оборотних активів:

- прибуток (Пр);
- чистий дохід від реалізації продукції (ЧД);
- собівартість реалізованої продукції (С);
- оборотні активи (ОА);
- запаси (З);
- поточна дебіторська заборгованість (ДЗ);
- грошові активи (ГА);
- кредиторська заборгованість (КЗ);
- власні оборотні кошти (ВОК).

На основі зазначених показників сформовано узагальнену послідовність їх темпів зростання (Т), яка відображає пріоритетність впливу кожного з них на стан формування і використання оборотних активів логістичного підприємства та може бути використана як основа рейтингової оцінки (3.1):

$$T(\text{Пр}) > T(\text{ЧД}) > T(\text{ВОК}) > T(\text{С}) > T(\text{ГА}) > T(\text{З}) > T(\text{ОА}) > T(\text{КЗ}) < T(\text{ДЗ}). \quad (3.1)$$

Найвищим у рейтингу є темп зростання прибутку ($T(\text{Пр})$), оскільки саме прибуток є основним результативним показником господарської діяльності. Він узагальнює ефективність усіх попередніх фінансових рішень, і саме зростання прибутку свідчить про те, що ресурси використовуються раціонально, а витрати знаходяться під контролем. У логістиці прибуток також є джерелом для фінансування інвестицій, розвитку інфраструктури та резервів.

Друге місце посідає темп зростання чистого доходу ($T(\text{ЧД})$), який формує основу для руху грошових потоків. У логістичному секторі дохід напряму залежить від обсягу оброблених та доставлених відправлень, тому його динаміка є індикатором попиту, ринкової активності та здатності компанії масштабувати свою операційну діяльність. Зростання доходу безпосередньо впливає на обсяг доступних для розподілу ресурсів.

На третьому місці пріоритету знаходиться темп зростання власних оборотних коштів ($T(ВOK)$), що є показником фінансової незалежності підприємства. Збільшення $ВOK$ свідчить про здатність компанії самостійно фінансувати поточні операції без надмірної залежності від короткострокових зобов'язань або кредитів. У ситуації, коли оборотні активи зростають за рахунок зовнішніх джерел, фінансова стійкість компанії суттєво знижується. Саме тому $T(ВOK)$ має зростати швидше, ніж $T(KЗ)$.

Четвертий показник – темп зростання собівартості реалізованої продукції. Він має бути меншим за темп зростання чистого доходу, інакше діяльність підприємства буде збитковою.

П'ятий показник – темп зростання грошових активів ($T(ГА)$). У логістичному бізнесі постійна доступність ліквідних ресурсів є критично важливою умовою стабільної роботи, зважаючи на високу частоту розрахунків з клієнтами, постачальниками та працівниками. Якщо грошові активи не зростають слідом за доходом і прибутком, підприємство стикається з касовими розривами, що ускладнює операційну діяльність.

Шостий у списку показник – темп зростання запасів. Він має бути меншим за темп зростання високоліквідних активів.

Сьомий показник – темп зростання загальної суми оборотних активів ($T(OA)$). Хоча ці активи є базою для забезпечення операційної діяльності, їхнє надмірне або неконтрольоване зростання може призвести до неефективного використання ресурсів. Важливо, щоб оборотні активи зростали пропорційно до доходу від реалізації та власного оборотного капіталу, а не випереджали їх.

Восьме місце в моделі займає темп зростання кредиторської заборгованості ($T(KЗ)$). Якщо темпи її зростання перевищують динаміку активів або доходу, це свідчить про підвищення боргового навантаження, що негативно впливає на коефіцієнти платоспроможності та автономії. У стратегії сталого розвитку важливо утримувати кредиторську заборгованість

у контрольованих межах, особливо за відсутності власного оборотного капіталу.

Нарешті, темп зростання дебіторської заборгованості (Т(ДЗ)) має перевищувати темп зростання кредиторської. Тобто темп зростання позикових джерел фінансування оборотних активів не повинний перевищувати темп зростання власного оборотного капіталу.

Отже модель рейтингової оцінки стану формування і використання оборотних активів підприємства виходить з того, що власні джерела формування оборотних коштів підприємства повинні зростати більшими темпами ніж елементи оборотних коштів, а також оборотні кошти взагалі. І крім того темп зростання оборотних коштів повинний бути більш, ніж темп зростання кредиторської заборгованості, а темп зростання дебіторської заборгованості перевищувати темп зростання кредиторської.

Застосування зазначеної моделі на прикладі ТОВ «Нова Пошта» дозволяє визначити темпи зростання ключових показників у зіставленні з еталонними орієнтирами, що надає змогу комплексно оцінити ефективність системи формування та використання оборотних активів підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Впорядкування показників за фактичними темпами зростання
для ТОВ «Нова Пошта» за 2023-2024 рр.

Показники	Еталонний ранг (i)	Темп змін 2023-2024,%	Фактичні ранги (j)	Порівняння фактичного рангу з еталонним (j-i)	
				i > j	i < j
Пр	1	-36,97	8		7
ЧД	2	+22,78	6		4
ВОК	3	-39,94	9		6
С	4	+23,27	5		1
ГА	5	+176,26	1	-4	
З	6	-3,79	7		1
ОА	7	+62,44	2	-5	
КЗ	8	+30,46	3	-5	
ДЗ	9	+28,63	4	-5	

Як свідчать результати табл. 3.1, фактична послідовність темпів зміну ключових фінансових показників, що характеризують формування та використання оборотних активів у ТОВ «Нова Пошта», істотно не відповідає логіці еталонної моделі. Зокрема, прибуток, який має демонструвати найвищу динаміку як кінцевий результат фінансової діяльності, за фактом опинився на останній позиції серед усіх досліджуваних показників. Натомість найбільш стрімке зростання зафіксовано у грошових коштах та загальному обсязі оборотних активів, що може вказувати на певну диспропорцію між нарощуванням ресурсів та ефективністю їх використання.

Це свідчить про те, що формування та використання оборотних коштів на підприємстві АТ «Нова пошта» є неефективним.

Запропонована модель дозволяє чітко ідентифікувати слабкі сторони управління оборотними активами, встановити пріоритетні напрями коригування, а також структурувати проблемні зони за ступенем їх критичності.

Отже, за абсолютною величиною відхилень темпів зростання показників (j) від темпів зростання показників еталонної моделі (i) можна визначити черговість заходів, які слід застосувати для покращення стану формування та використання оборотних активів АТ «Нова пошта».

Найбільше відхилення фактичного рейтингу від еталонного має темп зростання чистого прибутку підприємства, тобто необхідно забезпечити його зростання на підприємстві шляхом зменшення витрат.

На другому місці знаходиться відхилення фактичного рейтингу від еталонного темпу зміни власних оборотних коштів підприємства. На підприємстві спостерігається негативна тенденція збільшення нестачі власних оборотних коштів протягом аналізованого періоду. Це свідчить про зростання залежності компанії від позикового капіталу, що негативно позначається на її фінансовій стійкості.

На третьому місці знаходяться відхилення фактичного рейтингу від еталонного наступних показників: темпу зміни дебіторської заборгованості,

темпу зміни кредиторської заборгованості і темпу зміни оборотних активів підприємства. Причому темп зростання кредиторської заборгованості перевищує темп зростання кредиторської заборгованості.

Також темп приросту грошових активів та їх еквівалентів перевищує темп зростання прибутку, чистого доходу, власного оборотного капіталу, собівартості, що свідчить про неефективне управління грошовими активами підприємства.

Отже, на підприємстві АТ «Нова пошта» необхідно здійснити наступні заходи щодо вдосконалення формування та використання оборотних активів:

1. Вдосконалити управління фінансовими результатами підприємства для забезпечення зростання чистого прибутку, а значить і власного капіталу, і власного оборотного капіталу.
2. Ефективно управляти дебіторською і кредиторською заборгованістю.
3. Покращити управління грошовими активами.

Таким чином, рейтингове впорядкування темпів зміни фінансових показників може бути використане як інструмент глибокої діагностики фінансового стану логістичного підприємства, а також як основа для розробки ефективної стратегії управління оборотними активами

3.2. Заходи вдосконалення управління оборотними активами ТОВ «Нова пошта»

У сучасних економічних умовах забезпечення ефективного фінансування та раціонального використання оборотних активів набуває ключового значення для сталого функціонування логістичних підприємств, зокрема таких високодинамічних, як ТОВ «Нова Пошта». Сфера експрес-доставки в Україні є однією з найбільш конкурентних, і навіть незначні збої в обороті ресурсів можуть спричинити втрату позицій на ринку. Тому

підтримання оптимального обсягу оборотних активів, правильна їх структура та структура джерел їх фінансування визначають здатність підприємства вчасно реагувати на зовнішні та внутрішні фактори, зберігаючи при цьому фінансову стабільність.

Першочерговим завданням у напрямі покращення фінансування та використання оборотних активів ТОВ «Нова пошта» є впровадження інтегрованої системи моніторингу оборотних активів, яка б дозволяла не лише в реальному часі відстежувати рівень запасів, стан дебіторської заборгованості та оборот грошових коштів, а й оцінювати ефективність їх використання на основі аналітичних коефіцієнтів. Така система повинна бути інтегрована з бухгалтерським і логістичним обліком, щоб забезпечити комплексний контроль. Як наслідок, при правильному впровадженні, це дозволить скоротити тривалість одного обороту оборотних активів, уникнути надлишкових залишків запасів і, відповідно, зменшити навантаження на фінансову систему підприємства.

Другим важливим кроком має стати перегляд політики управління дебіторською заборгованістю. На підприємстві необхідно застосувати ризик-орієнтований підхід до контрагентів — з оцінкою платоспроможності клієнтів, історії їх розрахунків, встановленням індивідуальних лімітів відстрочки платежу. Крім того, ефективним кроком може бути застосування системи заохочень за дострокову оплату, наприклад, через знижки, бонуси або участь у програмі лояльності. Такі інструменти дозволяють прискорити повернення грошових коштів, зменшуючи частку прострочених платежів, а отже — підвищити коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та зменшити середню тривалість її обороту.

Ще одним напрямом підвищення ефективності використання оборотних активів є формування раціональної структури джерел його фінансування. В умовах високих процентних ставок надмірна залежність від короткострокових позикових ресурсів може спричинити зростання фінансового навантаження та ризик зниження платоспроможності

підприємства. У цьому контексті доцільним є посилення ролі власного фінансування за рахунок нерозподіленого прибутку, амортизаційних відрахувань, а також внутрішньої реінвестиційної політики. Збільшення питомої ваги власних джерел забезпечить стійкість фінансового циклу, дозволить уникнути касових розривів і знизить залежність від комерційного кредиту. Водночас така політика позитивно впливає на коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами, що є індикатором фінансової стабільності.

Важливою складовою у загальній системі управління оборотними активами є організація ефективного контролю за запасами. У ТОВ «Нова Пошта», з огляду на масштаб операційної діяльності, підтримання надлишкових залишків запасів може призвести до значного «заморожування» капіталу. У такій ситуації доцільно впровадити сучасні логістичні моделі управління запасами, зокрема модель Just-in-Time, яка дозволяє значно скоротити терміни зберігання, мінімізувати обсяг страхових запасів та забезпечити більш передбачуваний рух товарів. Впровадження таких рішень, підтриманих аналітичними системами прогнозування попиту, забезпечить підвищення коефіцієнта оборотності запасів, скорочення тривалості одного їхнього циклу, а отже — прискорення грошового обігу підприємства.

Ще одним пріоритетним напрямом удосконалення управління оборотними активами ТОВ «Нова Пошта» є впровадження стратегічного бюджетування. Бюджетування у розрізі центрів фінансової відповідальності дозволяє виявляти перевищення витрат на етапі їх планування, встановлювати обґрунтовані ліміти та оптимізувати використання оборотних коштів на рівні структурних підрозділів. Такий підхід особливо актуальний для логістичного бізнесу, де велика кількість операцій відбувається одночасно на різних територіях. Встановлення чітких бюджетних меж забезпечує підвищення фінансової дисципліни, покращує прогнозованість витрат і, відповідно, дозволяє підприємству контролювати співвідношення

активів до зобов'язань, наближаючи фінансові показники до рекомендованих меж.

У цьому ж контексті доцільно впровадити систему регулярного внутрішнього фінансового контролінгу. Вона має на меті не лише ідентифікацію відхилень у структурі оборотних активів, але й оперативне реагування через управлінські рішення. Впровадження системи контролінгу дозволяє відстежувати зміну ключових коефіцієнтів ефективності (оборотності, ліквідності, автономії) та оперативно здійснювати коригувальні дії в разі загрози їх зниження.

Не менш важливим є формування внутрішнього стабілізаційного резерву в складі оборотного капіталу. Такий резерв повинен формуватися за рахунок прибутків в періоди зростання виручки та використовуватись у кризові періоди або при сезонних коливаннях навантаження. Для логістичної компанії з вираженою сезонністю це дозволяє уникнути надмірного залучення позикових коштів і відповідно зменшити фінансове навантаження. За рахунок наявності стабілізаційного фонду підприємство зможе своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, сплачувати заробітну плату та підтримувати безперебійну операційну діяльність. Така практика сприяє зменшенню фінансових ризиків, підвищенню кредитоспроможності та стабільності ключових фінансових показників.

Ще одним перспективним інструментом удосконалення управління оборотними активами є запровадження політики активного управління фінансовим циклом (Cash Conversion Cycle). Ця методика дозволяє цілісно аналізувати та оптимізувати три складові: терміни обігу запасів, середню тривалість дебіторської заборгованості та строки розрахунків із постачальниками. У випадку ТОВ «Нова Пошта» скорочення фінансового циклу навіть на кілька днів означає вивільнення значних обсягів коштів, що можуть бути повторно залучені в операційну діяльність. Це не лише знижує потребу в зовнішньому фінансуванні, а й позитивно впливає на показники ліквідності, гнучкості та платоспроможності підприємства.

Крім того, для великих логістичних структур ефективним рішенням може стати створення внутрішнього механізму реінвестування коштів — так званого «внутрішнього банку». Його функціонування передбачає централізоване управління тимчасово вільними ресурсами, які можуть оперативно перерозподілятися між підрозділами залежно від їх потреб. Такий підхід дозволяє уникнути неефективного зберігання коштів на рахунках та мінімізує потребу в залученні короткострокових кредитів. Оскільки ТОВ «Нова Пошта» має розгалужену територіальну структуру, внутрішній банк може стати інструментом не тільки фінансової стабільності, а й підвищення ефективності використання капіталу загалом.

Значного впливу на стабільність обороту грошових коштів можна досягти шляхом удосконалення прогнозування надходжень і витрат. Одним із інструментів у цьому напрямі є впровадження механізму планування грошових потоків (cash flow scheduling). Суть його полягає у створенні детального графіку очікуваних фінансових операцій на основі історичних даних, сезонних тенденцій та ринкових прогнозів. Такий календар платежів дозволяє заздалегідь виявляти можливі касові розриви, коригувати строки витрат і забезпечувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань. У результаті стабілізується коефіцієнт абсолютної ліквідності, а рівень невикористаних обігових ресурсів знижується.

Водночас підвищенню ефективності управління оборотними активами сприяє впровадження внутрішнього контролю прибутковості процесів (Process Profitability Audit). Для підприємства такого масштабу, як ТОВ «Нова Пошта», важливо знати, які саме логістичні, адміністративні та інші операційні елементи споживають найбільшу частку обігового капіталу, при цьому не забезпечуючи відповідної фінансової віддачі. Аудит дозволяє виявити неефективні зони, що потребують оптимізації, реструктуризації або навіть ліквідації. Це дозволяє зменшити навантаження на оборотні кошти, скоротити тривалість фінансового циклу і покращити загальну продуктивність використання активів.

Значущим кроком до покращення фінансування є також удосконалення договірної політики з постачальниками. Напрацювання умов з гнучким графіком розрахунків, можливістю відтермінування платежів або використанням альтернативних схем (наприклад, компенсація частини вартості послуг у майбутньому) дозволяє знизити тиск на грошові потоки підприємства. Зокрема, пролонгація термінів оплати отриманих послуг, закуплених ресурсів забезпечує наявність додаткового часу для їх трансформації у виручку, що сприяє покращенню фінансової рівноваги. Для ТОВ «Нова Пошта», де обсяг отриманих послуг є значним, це дозволить суттєво оптимізувати касовий цикл без втрат операційної ефективності.

Ще одним перспективним напрямом є впровадження системи динамічного планування на основі методології rolling forecast (перекатне прогнозування). Це дозволяє регулярно оновлювати фінансові прогнози на підставі реальних даних та виявлених трендів. Таким чином, керівництво підприємства отримує актуальну інформацію про очікувані грошові потоки, потребу в фінансуванні та можливості їх оптимізації. Дана методика дозволяє оперативно вносити зміни до фінансових планів, адаптуючись до ринкових умов, що суттєво підвищує ефективність використання оборотного капіталу та знижує імовірність касових розривів.

У підсумку, всі запропоновані заходи формують системну платформу для побудови гнучкої, адаптивної та антикризової моделі управління оборотними активами. Результати впровадження вказаних заходів дозволять забезпечити зростання оборотності активів, покращити коефіцієнти ліквідності та фінансової автономії, знизити залежність від зовнішнього фінансування та досягти загального підвищення фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів щодо покращення фінансування та використання оборотних активів дозволить ТОВ «Нова Пошта» суттєво підвищити ефективність формування та використання оборотних активів. В результаті:

- буде зменшена дебіторську заборгованість за рахунок гнучкої кредитної політики;
- покращиться структура фінансування за рахунок підвищення ролі власного капіталу та внутрішніх резервів;
- скоротиться тривалість одного обороту запасів завдяки впровадженню сучасних логістичних моделей;
- стабілізується грошовий потік через використання інструментів бюджетування;
- загальна система управління оборотним капіталом набуде стратегічного характеру з орієнтацією на довгострокову фінансову ефективність і гнучкість.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження теоретичних та практичних питань аналізу стану і використання оборотних активів підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Оборотні активи являють собою сукупність економічних ресурсів підприємства, які використовуються в межах одного операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу, повністю змінюючи свою форму й переносячи вартість на собівартість продукції.

2. З метою ефективного управління обіговими коштами застосовують багатогранну класифікацію оборотних активів за низкою ознак: джерелами формування, функціональним призначенням, рівнем ліквідності, ризикованістю та методами планування. Такий підхід дозволяє систематизувати склад оборотних активів та обґрунтувати управлінські рішення.

3. Нормативно-правове регулювання процесів обліку та аналізу оборотних активів ґрунтується на чинному законодавстві України, національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, а у разі міжнародного обліку — МСФЗ. Ці документи визначають принципи визнання, оцінки й відображення оборотних активів у фінансовій звітності підприємств.

4. Інформаційною базою аналізу оборотних активів виступає офіційна фінансова звітність. Саме вона дозволяє отримати повне уявлення про структуру, обсяг, оборотність та ефективність використання обігових коштів підприємства.

5. Проведений аналіз стану використання та фінансування оборотних коштів АТ «Нова пошта» в 2023-2024 рр. дозволяє зробити наступні висновки:

5.1. За досліджуваний період загальна вартість активів ТОВ «Нова Пошта» збільшилася на 100,5%. Зростання оборотних активів на 104,29% вказує на розширення операційної діяльності. Частка оборотних активів у структурі балансу складає від 21,81% на кінець 2022 р. до 22,28% на кінець 2024 року, не досягаючи нормативного рівня (понад 44%), що свідчить про структурну незбалансованість активів.

5.2. Структура оборотних активів змінилася у бік підвищення ліквідності і зниження ризиків: частка грошових коштів і фінансових інвестицій зросла з 21,74% до 42,52%, тоді як виробничі запаси скоротилися з 12,15% до 5,32%, а дебіторська заборгованість - зменшилася з 65,61% на кінець 2022 року до 50,81% на кінець 2024 року. Такі зміни свідчать про раціоналізацію запасів, про покращення управління дебіторською заборгованістю.

5.3. Аналіз структури оборотних активів за рівнем їх ліквідності показав, що найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів підприємства займають середньоліквідні оборотні активи і спостерігається позитивна тенденція її зменшення: на кінець 2022 року - 65,62%, 2023 – 64,87%, 2024 – 50,81%. Друге місце за питомою вагою займають високоліквідні активи, і їх питома вага зростає з 21,74% до 42,52%. Найменшу питому вагу займають низьколіквідні оборотні активи і за 2023-2024 роки їх питома вага зменшилася з 12,64% до 6,67%. Тобто в 2023-2024 рр. на підприємстві відбуваються зміни в бік значного підвищення ліквідності оборотних активів підприємства.

5.4. Проведений аналіз джерел фінансування оборотних активів АТ «Нова пошта» показав, що основним джерелом фінансування оборотних активів є позиковий капітал. У підприємства немає власного оборотного капіталу і спостерігається негативна тенденція зростання його нестачі. Це створює високий рівень фінансових ризиків у довгостроковій перспективі.

5.5. Аналіз показників оборотності оборотних активів свідчить про підвищення ефективності використання оборотних активів у 2023 році,

зниження в 2024 році. Кількість оборотів оборотних активів в 2023 році зросла на 2,5 рази, а в 2024 знизилася на 1,5. Рентабельність оборотних активів підвищилася в 2023 році з 62,17% до 102,14% , а у 2024 році знизилася до 43,98%. Це означає, що з кожної гривні, вкладеної в оборотні активи, підприємство отримує менше прибутку, що є наслідком зростання витрат або менш ефективного використання ресурсів. Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів також збільшився в 2023 році, але впав в 2024 році. Зниження комплексного індикатора свідчить про загальне погіршення ефективності фінансового управління оборотними активами.

4. 6. В третьому розділі для підвищення ефективності формування і використання оборотних активів АТ «Нова пошта» була використана модель рейтингової оцінки динаміки показників формування та використання оборотних активів підприємства. В результаті були систематизовані заходи щодо покращення управління оборотними активами АТ «Нова пошта», а саме:

- вдосконалити управління фінансовими результатами підприємства для забезпечення зростання чистого прибутку, а значить і власного капіталу, і власного оборотного капіталу;
- ефективно управляти дебіторською і кредиторською заборгованістю;
- покращити управління грошовими активами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк І. О., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : КНТЕУ, 2017. 792 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. Житомир : Рута, 2016. 832 с.
3. Чухно І. С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства». *Регіональна економіка*. 2014. № 6. С. 62–69. URL: <https://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/26691.pdf> (дата звернення: 11.06.2025).
4. Мельничук М. О., Нагорна І. В. Методичні аспекти аналітичного оцінювання фінансової стійкості. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 312–318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_4_38
5. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Київ. нац. екон. ун-т, 2016. 592 с.
6. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. Д. Фінанси підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та допов. Полтава : РВ ПДАА, 2018. 350 с.
7. Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М., Гринюк Н. А. Фінанси підприємства : підруч. Київ : ЦУЛ, 2019. 536 с.
8. Василюштин С. І., Шелудько В. М. Структура активів сільськогосподарських підприємств як чинник їх економічної безпеки. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва*. 2019. № 1. С. 93–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhнау_ekon_2019_1_11
9. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : підручник / Нац. банк України, Ун-т банківської справи. Київ : УБС НБУ : Знання, 2020. 550 с.
10. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент : навч. посібник. 5-те вид., перероб. і допов. Київ : Знання, 2018. 361 с.

11. Нурмаді А., Адіман М., Муда І., Гінтінг Р. Measuring and Valuation of Asset: Accounting Theory Perspective. *International Journal of Civil Engineering and Technology*. 2018. Vol. 9, № 11. P. 1194–1206. URL: https://www.researchgate.net/publication/341226208_Measuring_and_Valuation_of_Asset_Accounting_Theory_Perspective (дата звернення: 11.06.2025).
12. Kimmel P. D., Weygandt J. J., Kieso D. E. Accounting Principles. 13th ed. Hoboken, NJ : John Wiley & Sons, 2019. URL: <https://archive.org/details/accounting-principles-13th-edition-by-jerry-j.-weygandt-paul-d.-kimmel-donald-e.-kieso> (дата звернення: 11.06.2025).
13. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 304 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf> (дата звернення: 11.06.2025).
14. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. *Голос України* від 07.09.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 11.06.2025).
15. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року №436-IV. *Голос України* від 14.03.2003, № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 06.06.2025).
16. Гринюк І. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Т. 2, № 4. С. 64–74. URL: <https://are-journal.com/are/article/view/64> (дата звернення: 29.05.2025).
17. Мисака Г.В., Шарманська В. М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
18. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Знання, 2015. 572 с.

19. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с.
20. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157–162. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.4.157](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.4.157)
21. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін. Фінанси підприємств : підручник / за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. 7-ме вид., без змін. Київ : КНЕУ, 2018. 552 с.
22. Ковальчук Н. О., Гаватюк Л. С., Єрмійчук Н. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університету ім. Ю.Федьковича, 2019. 334 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1iZK-nhSwrXwnGXzWG0r3viPfJtWqUduQ/view> (дата звернення: 11.06.2025).
23. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.]. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50318/5/Shkolnyk %20Finansovyi%20analiz.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50318/5/Shkolnyk_%20Finansovyi%20analiz.pdf) (дата звернення: 11.06.2025).
24. Будаковська Т. С. Облік та аналіз оборотних активів підприємства : навч.-метод. посіб. Львів, 2018. 120 с. URL: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27444/1/Budakovska%20T.S._OPDm-21.pdf (дата звернення: 14.06.2025).
25. Бланк І. О., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2018. 792 с.
26. Мордань Є. Ю., Демідова О. А. Стратегії фінансування оборотних активів // Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції, м. Суми, 19-20 листопада 2020 р. Суми : Сумський державний

університет, 2020. С. 100-103. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89678/1/Mordan_enterprise_activity.pdf;jsessionid=0B3722FA0CF24E595BD3F00F1C4E774C (дата звернення: 11.06.2025).

27. Бровко Л. І., Попенко Л. С., Черенович О. В. Фінансове забезпечення формування оборотних активів сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 88–92. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2022/18.pdf (дата звернення: 11.06.2025).

28. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 11.06.2025).

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Мінфіну від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 11.06.2025).

30. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) : офіц. Переклад. Міністерство фінансів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text – (дата звернення: 14.06.2025).

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Мінфіну України від 31.12.1999 № 318, у редакції наказу від 29.09.2020 № 588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 11.06.2025).

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. *Офіційний вісник України* від 19.03.2013, № 19, стор. 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 11.06.2025).

33. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. *Голос України* від 04.12.2010, № 229-230. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 11.06.2025)

34. Нова Пошта. Історія компанії. URL: https://novaposhta.ua/istoriya_kompanii (дата звернення: 07.06.2025).

35. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 07.06.2025).

36. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/8241> (дата звернення: 10.06.2025).

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.06.2025).

38. ТОВ «Нова Пошта». Фінансова звітність за 2022 рік. Офіційний сайт ТОВ «Нова Пошта». URL: <https://api-cdn.novaposhta.ua/sitecard/misc/doc/Фінансова%20Звітність%202024.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).

39. ТОВ «Нова Пошта». Фінансова звітність за 2023 рік. Офіційний сайт ТОВ «Нова Пошта». URL: <https://api-cdn.novaposhta.ua/sitecard/misc/doc/Фінансова%20Звітність%202023.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).

40. ТОВ «Нова Пошта». Фінансова звітність за 2024 рік. Офіційний сайт ТОВ «Нова Пошта». URL: <https://api-cdn.novaposhta.ua/sitecard/misc/doc/Фінансова%20Звітність%202024.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс ТОВ Нова Пошта за 2023-2024рр. (тис.грн.)

Актив	Код рядка	На кінець 2022	На кінець 2023	На кінець 2024
1	2	3	4	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	76808	63849	78381
первісна вартість	1001	222084	235471	274050
накопичена амортизація	1002	145276	171622	195669
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1660949	2765733	2230261
Основні засоби	1010	6840742	9327238	14269099
первісна вартість	1011	10178235	13852844	20300793
знос	1012	3337493	4525606	6031694
інші фінансові інвестиції	1035	3564861	6297444	7445582
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			0
Відстрочені податкові активи	1045	128083	157041	224993
Інші необоротні активи	1090	47748	157949	299960
Усього за розділом I.	1095	12 319 191	18 769 254	24 548 276
II. Оборотні активи				
Запаси, у тому числі	1100	422156	413811	398124
виробничі запаси	1101	417390	391015	374606
незавершене виробництво	1102			
готова продукція	1103			
товари	1104	4766	22796	23518
Поточні біологічні активи	1110			
Векселі одержані	1120		0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	968844	1138305	1640041
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	146103	160436	191580
з бюджетом	1135	48136	53902	54495
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	588549	1302772	1679191
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	502922	155631	10615
Поточні фінансові інвестиції	1160	73263	3784	90032
Гроші та їх еквіваленти	1165	673522	1079267	2902009
Витрати майбутніх періодів	1170	11952	24544	71430
Інші оборотні активи	1190	282		

Усього за розділом II.	1195	3435729	4332452	7037517
Баланс	1200	15 754 920	23 101 706	31 585 793

Продовження Додатку А

Пасив	Код рядка	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022
1	2	4	4	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	4654	4654	4654
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	27301	27301	27301
Резервний капітал	1415			0
Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	1420	6484117	9476353	11556424
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0
Усього за розділом I.	1495	6 516 072	9 508 308	11 588 379
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Довгострокові кредити банку	1510	1454745	1912643	5074709
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2332885	3424357	4151093
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Усього за розділом II.	1595	3787630	5337000	9225802
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	76000	0	20000
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	2368731	3393971	5179333
товари, роботи, послуги	1615	1259484	1857488	2019060
розрахунками з бюджетом	1620	570842	655332	1004547
у тому числі з податку на прибуток	1621	92053	113522	256879
розрахунками зі страхування	1625	77644	85122	121389
розрахунками з оплати праці	1630	419219	595758	728202
одержаними авансами	1635	49736	64885	111013
розрахунками з учасниками	1640	6500	883928	896791
із внутрішніх розрахунків	1645			0
Поточні забезпечення	1660	435264	695705	682720
Доходи майбутніх періодів	1665			0
Інші поточні зобов'язання	1690	187798	24209	8557
Усього за розділом III.	1695	5451218	8256398	10771612
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0

Баланс	1900	15 754 920	23 101 706	31 585 793
---------------	-------------	-------------------	-------------------	-------------------

Звіт про фінансові результати АТ «Нова пошта»

Стаття	Код рядка	2022	2023	2024
1	2	3	4	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23687034	36468879	44779857
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-19276532	-28625037	-35284709
Валовий:				
прибуток	2090	4410502	7843842	9495148
збиток	2095	-	-	-
Інші операційні доходи	2120	696168	581274	785654
Адміністративні витрати	2130	-1673172	-2985829	-4209338
Витрати на збут	2150	-439130	-856282	-908227
Інші операційні витрати	2180	-463951	-774662	-755247
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	2530417	3808343	4407990
збиток	2195	-	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1138698	2706514	2953039
Інші доходи	2240		29003	0
Фінансові витрати	2250	-887690	-1248217	-2034444
Втрати від участі в капіталі	2255			0
Інші витрати	2270	-391073	-857468	-2489948
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	2390352	4438175	2836637
збиток	2295	-	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-254392	-471 019	-336306
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305			
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350	2135960	3967156	2500331
збиток	2355	-	-	-